Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 25 (1675) ГОД XXXIII БЕЛАСТОК 19 ЧЭРВЕНЯ 1988 г. ЦАНА 20 зл.

На конкурсе „Беларуская песня '88" для школьнікаў не меў сабе роўных 60-асабовы хор з бельскай школы № 3. Працуе з хорам ужо шмат гадоў настаўніца музыкі Галіна Наумчук. Аб самым конкурсе і яго ўдзельніках чытайце ў тэтым нумары „Зоркі", стар. 9. Фота Я. Чэрнякевіч.

ДУБІЧЫ-ЦАРКОЎНЫЯ

Вёска, якая 15 гадоў таму назад сталася цэнтрам гміннай улады, жыла ў гэты дзень сваім ціхім, быццам бы сонным і крыху ўтоеным рытмам. На адной з яе вуліц рабочыя закопвалі бетонныя краевугольнікі, рыхтуючы месца для тратуара. Гмінны цэнтр, якога лёс пасадзіў між Бельскам і Гайнаўкай, хоча вызваліцца з вясковага захалусця, прыпадобніцца да гарадскіх узораў.

Сапраўды, на тэрыторыі Дубіцка-Царкоўнай гміны няма аніводнага гарадскога пасёлка. Селіцца тут 25 вёсак, у распараджэнні якіх знаходзіцца зараз 6300 гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў. Інжынер **Уладзімір Верашчака** (родам з Чыжыкаў выпускнік варшаўскай СГГВ), які ў Дубічах-Царкоўных нясе адказнасць за сельскагаспадарчыя справы, аўтарытэт-

(Працяг на стар. 7)

ІНТЭРВ'Ю ДАЕ АЛЕСЬ БАРСКІ

Тоаць-значыць верыць

— З усіх „белавежцаў", Вы — самы няўлоўны. Што б гэта значыла?

— Гэта значыць, што там, дзе я — няма Вас, а там, дзе Вы — няма мяне. Як вядома, сінонімам няўлоўнасці з'яўляецца прыказка „шукай ветру ў полі". Хачу падкрэсліць, што гэта прыказка траціць усю сваю народную мудрасць, а нават сэнс, калі прылажыць яе да мяне вясною. Справа ў тым, што мяне вясною найлягчэй злавіць у полі. Ужо пасеяў пшаніцу, авёс і пасадзіў бульбу. Калі б шукалі Вы мяне не ў гарадах, а ў вёсцы, дык знайшлі б без цяжкасці, і такім чынам няўлоўнасць сталася б улоўнасцю. У Бандарах кожны Вам скажа, на якім палетку знаходжуся.

— Многа чым займаецеся. Што ў вашым жыцці найважнейшае?

— Не буду тут хваліцца сваім універсалізмам, бо я ўжо гэта рабіў, між іншым, у „Літаратуры і мастацтве": гаварыў і аб сваёй паэзіі, і аб навуковай дзейнасці, і аб перакладах, і аб грамадскай актыўнасці, і аб публіцыстыцы. Думаю, што ўжо хопіць паўтараць салодзенькую ісціну. Аб пісьменніку павінны гаварыць перш за ўсё яго творы, а не яго выказванні. Калі, аднак, я знаходжуся пры слове, дык хачу падкрэсліць, што поле, ралля якраз і з'яўляюцца для мяне паэзіяй. Гаворачы крыху падругому, ведаю, што зямля вырастае з паэзіі, а паэзія з зямлі. Праўда, не вельмі ведаю, дзе канчаецца поле і пачынаецца паэзія, або дзе пачынаецца поле і канчаецца паэзія. А быць можа пачынаюцца гэтыя субстанцыі ўсюды і не канчаюцца нідзе. Толькі трэба мець „нюх", каб вычуць, дзе яны і ўмець да іх прытуліцца.

Процілегласцю некаторым нашым аўтарам, якія пішуць і жывуць так, што чытаючы іх і прыглядаючыся да іх жыцця, не ведаеш, да якога яны народу належаць, стараюся не толькі пісаць, але і жыць так, каб кожны, хто сутыкнецца са мною, не сумняваўся, што мае дачыненне з беларусам. Не прызнаю нацыянальнага плюралізму. Лічу абсурдным тэзіс аб дзвюх родных мовах. Адкідваю меркаванне аб тым, што беларуская нацыя не можа жыць без апекі іншых і што свой росквіт заўдзячвае ім. Прыняць такія погляды, гэта значыць, прызнацца да ўласнай калекасці, непаўнацэннасці, фізічнай і духоўнай трэцеразраднасці.

— Вы эмацыянальны чалавек...

— І дзякуючы гэтаму часта праігрываю. Аднак не карчую ні з сябе, ні са сваіх вершаў эмацыянальнасці. Не саромеюся пачуццяў, асабліва нацыянальных, не баюся дэкларацый, асабліва нацыянальных, не пазбягаю экстрэмальнасці, асабліва нацыянальнай. Усё гэта нам, беларусам, здамінаваным чужынцамі, неабходнае, каб паверыць у сябе і адрадзіцца. Мы тут на Беласточчыне сапраўды павятовыя. Аднак, чалавек, які бярэцца за пяро, мусіць бачыць агульнанацыянальныя гарызонты. Калі гэтага не ўмее або не хоча, хай зломіць і выкіне

(Працяг на стар. 4)

На бельскай гаворцы ў Альпах

САКРАТ ЯНОВІЧ

Пасажырскі самалёт з Варшавы ў Бялград вылецеў пунктуальна. І хоць адчуваецца ціхі страх у людзей ад надаўніх вялікіх катастроф, пустых месц у ім няма. На вышыні дзесяці кіламетраў — векавечнае сонца. Унізе, пад намі, хмары накшталт маляўнічых гораў. Палёт: адна гадзіна і дваццаць хвілін. Цераз Карпаты, над Славакіяй і Венгрыяй. Над Дунаем робіцца ясней і відаць шырокая стужка гэтай найвялікшай рэчкі Еўропы (акрамя Волгі і Дняпра). Мяккая пасадка ў югаслаўскім аэрапорце. Пасажыры пляскаюць у далоні: брава! Нехта жартуе: — Гэта не лётчык... Гэта ад радасці, што шчасліва даляцелі... Жывыя!

Знаходжуся ў саставе польскай пісьменніцкай дэлегацыі на Міжнародную сустрэчу пісьменнікаў у Славеніі, дваццаць першую. Югаславія — гэта федэрацыя шасці рэспублік і двух аўтаномных акругаў. Тэрытарыяльна меншая за Польшчу і большая за Беларусь. Яе народы гавораць на сербска-харвацкай мове, толькі славенцы і македонцы маюць свае (калі не лічыць неславянскія меншасці — албанцаў, венгерцаў, італьянцаў). Са старэйшымі можна паразумецца па-руску, а з маладзейшымі ўжо не; найлепей ведаць англійскую.

Сустракае нас Буба Васіч, славянка над славянкамі, з якою мусім размаўляць па-французску. Як праваслаўная сербка, яна адразу зацікавілася маім імем. Здзіўлена, што ў Польшчы жывуць не адны католікі. Мае падарожныя сябры, літаратурны крытык Пётр Кунцэвіч і празаік Зыгмунт Тжышка, какетліва далучаюцца да майго бяздарна чужаземнага выслоўя, выцягваючы са сваёй памяці няпольскія радаводы ўласных бацькоў-матак-дзядоў. Сустрэча, на якую нас выслалі, якраз прысвечана нацыянальным меншасцям і малым народам Еўропы ды свету. Пастаянны арганізатар — славенскі ПЭН-Клуб, міжнародная літаратурная арганізацыя са свабодалюбнымі мэтамі.

Вечар дзевятага мая. З паўночнага халадку Варшавы апынуліся мы ў паўднёвай паркасці Бялграда. З гэтым не па-нашаму крыклівым гарадам пазнаёмімся пасля. Час дабірацца нам на вакзал, на кур'ерскі цягнік („вляк") у Любляну, сталіцу Рэспублікі Славенія. Звыш васьмі гадзін поначнай язды, у напрамку Юлійскіх Альпаў.

Славенская гутарка шмат у чым нагадвае бельска-гайнаўскую гаману. Пра гэта казаў мне калісьці Валодзік Карнілюк з Беластоцкай палітэхнікі, які бываў там. На роднай яму гаворцы са Спічак даволі ўдала канверсаваў ён са славенцамі. Першыя словы і фразы, якія трэба ведаць: „добрэ рано" (добрай раніцы), „добры дань" (добры дзень), „ізвінітэ" (выбачайце), „просым" (калі ласка, прашу), „досвіданія" (да пабачэння, бывайце), „шо" (што), „колік" (колькі), „како сэ мі зді" (як мне здаецца), „нэ мач" (не магу, няма моцы), „езык" (мова), „куча" (хата), „хваля лепа" (вельмі дзякую, а даслоўна: дзякую лепей), „члэвэк" (чалавек), „завтрк" (снеданне), „жівэлія" (жыццё), „возна карта" (чыгуначны білет). Гук „г" вымаўляюць яны цвёр-

(Працяг на стар. 6)

У гонар 1000-годдзя

17-18 мая 1988 г. у Беластоку праходзіла міжнародная сесія, прысвечаная юбілею 1000-годдзя хрышчэння Русі. Арганізатарам яе быў Ваяводскі аддзел Хрысціянскага грамадскага таварыства (ХСС) у Беластоку. На сесію былі запрошаны прадстаўнікі рускай, грэчаскай, чэхаславацкай і фінскай праваслаўных цэркваў, а таксама і іншых веравызнанняў.

Сесію адкрыў старшыня Ваяводскага аддзела ХСС Яўгеній Чыквін, а ва ўступным слове архіепіскап Беластоцка-гданьскі Сава нагадаў аб генезісе развіцця праваслаўя на Русі.

Сувязі царкоўнай архітэктуры ў Польшчы з традыцыямі — гэта тэма дыскусіі, якую пачаў праф. Аляксандр Грыгаровіч з Познані. Ва ўводным дакладзе паказаў ён гісторыю царкоўнай архітэктуры ад самых ранніх прыкладаў драўлянага будаўніцтва аж да сучаснасці. Варта тут прыпомніць, што праф. А. Грыгаровіч — аўтар праекта царквы св. Тройцы ў Гайнаўцы.

З вялікай увагай былі прыняты даклады прадстаўнікоў Рускай праваслаўнай царквы.

Архіепіскап Смаленскі і Вязьмы Кірыл надта цікава гаварыў аб уплыве царквы на рускую культуру, а асабліва на літаратуру, і аб арганізацыі царквы ў годзе юбілею хрышчэння Русі, а праф. Аляксандр Рогаў з Масквы — аб уплыве культуры даўняй Русі на культурнае развіццё славянскіх народаў. Архімандрыт Аўгустын расказаў аб значэнні Кіева-Пячэрскай лаўры ў жыцці царквы.

Сярод дакладчыкаў былі і гісторыкі, вядомыя нашым чытачам са старонак „Нівы". Рэдактар Мікалай Гайдук прачытаў на беларускай мове (іншыя даклады чыталіся на польскай або рускай мовах) даклад на тэму ўплыву Кіева-Пячэрскай лаўры на ўзнікненне і развіццё праваслаўных манастыроў на Падляшшы, а Антон Міраковіч — на тэму арганізацыі праваслаўнай царквы ў Кіеўскай Русі ў X—XII стагоддзях.

Удзельнікі першага дня сесіі мелі магчымасць паслухаць канцэрт царкоўнай музыкі ў выкананні дзіцячага, маладзёжнага і мужчынскага хораў, якія працуюць пры саборы св. Мікалая ў Беластоку.

В. Луба

Фота Аляксея Чыквіна

Прэзідыум сесіі. Злева: праф. Аляксандр Грыгаровіч, архіепіскап Кірыл, архіепіскап Сава і Яўгеній Чыквін.

Перад XI з'ездам БГКТ

СЯРГЕЙ КРЫШАНЬ

Былы намеснік старшыні, а ад справаздачна-выбарнай канферэнцыі, якая адбылася ў студзені бягучага года, старшыня праўлення Сакольскага аддзела БГКТ. Гэта чалавек з вялікім пачуццём адказнасці за лёсы Беларускага таварыства. Асабліва з вялікай увагай адносіцца ён да беларускай мовы, выкладчыкам якой нейкі час быў у Юраўлянах. Ён выпускнік Бельскага педагагічнага ліцэя. Закончыў клас „Б", які рыхтаваў настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры.

Сяргей Крышань ад 1975 года з'яўляецца штатным партыйным работнікам. Восем год быў І сакратаром гміннага камітэта ПАРП у Кузніцы, а ад 1983 года ён намеснік кіраўніка раённага асяродка партыйнай працы ў Саколцы.

На пытанне, як палепшыць дзейнасць Беларускага таварыства, адказвае: „Трэба ўмацоўваць дух беларускі сярод беларусаў, абуджаць і ўмацоўваць нацыянальную свядомасць, якая вельмі часта з'яўляецца няўстойлівай. Гэта ключ да выклікання духоўнай патрэбы зацікаўлення беларускасцю".

(мх)

КАСТУСЬ МОЦЬКА

Прафесіянальную працу пачаў у 1949 годзе ў якасці малодшага бухгалтара ў праўленні „Сялянскай самапомачы" ў Саколцы. Увесь час звязаны з кааператыўным рухам, з вясковым гандлем. Прайшоў там усе ступені пасад і дайшоў да найвышэйшых — узначальваў ГС у Сухаволі, пасля на працягу многіх год быў старшынёю ПЗГСу. Адначасова выконваў многа грамадскіх функцый. Быў, між іншым, радным павятовай рады, лаўнікам раённага суда ў Саколцы, членам пленума КП ПАРП. Кастусь Моцька — актывіст Сакольскага аддзела і гарадскога гуртка БГКТ. Ён таксама член Галоўнай рэвізійнай камісіі.

На яго думку ГП замала ўвагі адводзіць гарадскім гурткам БГКТ. Гарады бесперапынна папаўняюцца выхадцамі з беларускіх вёсак, а мы яшчэ не выпрацавалі формы дзейнасці гарадскіх гурткоў. Няма звычаю ў БГКТ арганізаваць нарады, прысвечаныя актывізацыі гарадскіх гурткоў, на якіх можна было б абменьвацца вопытам паміж гурткамі і засвойваць новыя метады працы ў сваіх мясцовасцях.

Кастусь Моцька — ужо пенсіянер. Яму 62 гады, але энергіі і ахвоты да дзеяння ў яго яшчэ многа. Шмат ён працуе ва ўласным агародзе, ды яшчэ на паўштаце ў Агароднінна-пчалаводчай спулдзельні „Навалійка".

(мх)

ПРЫСУТНАСЦЬ

студэнцкая старонка

„БЕЛАРУСКІ НАРОДНЫ УНІВЕРСІТЭТ"

Фарміраванне нацыянальнай свядомасці гэта працэс доўгі і даволі складаны. У нашым, беларускім варыянце ён яшчэ з многіх прычын не закончаны. Адной з такіх прычын з'яўляецца недастатковае веданне сваёй гісторыі, літаратуры ці культуры наогул.

З прапановай беларускай самаадукацыйнай школы не раз выступаў Лёнік Тарасэвіч. Яго падтрымалі беластоцкія студэнты: Данка Мароз, Алесь Карпюк, Альжбета Ваўранюк, Юрка Каліна. „І слова стала целам". Іхнія намаганні ўрэшце-рэшт здзейсніліся. У лютым гэтага года распачаў рэгулярную працу „Беларускі народны універсітэт". Ад гэтай пары амаль кожную пятніцу ў памяшканні ГП БГКТ у Беластоку чытаюцца лекцыі па беларускай мове і роднай гісторыі. Лектарамі з'яўляюцца выдатныя спецыялісты. Гісторыю ў нас выкладалі: Васіль Сакоўскі — настаўнік з Гайнаўскага беларускага ліцэя, літаратар Сакрат Яновіч, браты Антось і Яўген Мірановічы — навуковыя супрацоўнікі Філіяла Варшаўскага універсітэта і вядомы наш гісторык др Юрка Туронак з Варшавы. Навучаннем роднай мовы пастаянна займаецца наша сяброўка, настаўніца беларускай мовы ў бельскай „тройцы" — Марылька Базылюк. „Універсітэт" карыстаецца папулярнасцю сярод беластоцкай студэнцкай і працуючай моладзі. Часта можна пабачыць студэнтаў з Варшавы, а нават вучняў сярэдніх школ з Бельска-Падляшскага. Слухачы „Універсітэта" гэта своеасаблівая катэгорыя беларускай сучаснай моладзі. Многія ўпершыню пачынаюць вучыцца літаратурнай мове, роднай гісторыі, а іншыя, якім пашанцавала сутыкнуцца з беларускімі ў беларускіх ліцэях, прыходзяць дзеля ўзбагачэння сваіх ведаў. Бо сапраўды, неканвенцыянальная форма лекцый, шырокі гістарычны абсяг прывабліваюць не аднаго. Лектары, як толькі могуць, стараюцца зацікавіць слухачоў і, трэба сказаць, што гэта ім поўнасцю ўдаецца.

Родная мова і гісторыя гэта бадай галоўныя фактары будавання нацыянальнай свядомасці. У будучыні можна будзе падумаць аб пашырэнні тэматыкі лекцый, скажам, на гісторыю беларускай царквы ці літаратуры. Сёння застаецца толькі прывітаць ініцыятыву „Беларускага народнага універсітэта", бо ў нашай рэчаіснасці моладзь не мае зашмат магчымасцей пазнаць родную гісторыю. Праўду кажучы, амаль увогуле такіх магчымасцей няма. Таму прыклад беластоцкіх студэнтаў асабліва заслугоўвае нашай увагі і ўдзячнасці. Зараз „Беларускі народны універсітэт" спыняе сваю працу ў сувязі з летнімі канікуламі, але ад кастрычніка зноў пачнуцца рэгулярныя лекцыі.

Юрка Ляшчынскі

БАЦЬКАЎШЧЫНА 5

Звяртаемся да ўсіх, ад маладога да старога. Надыйшлі вакацыі, дык хаця цяпер знайдзіце вольны час, найлепш у днях 18–24 ліпеня 1988 г. Тады якраз адбудзецца славуты ўжо студэнцкі рэйд па роднай зямлі „Бацькаўшчына-5". Час „Бацькаўшчыны" — гэта вандраванне і спазнанне свайго роднага, сустрэчы з цікавымі людзьмі, з праблемамі зямлі беларускай, ды аднача́сная вясёласць і пацехі.

Тыя, што былі — прыйдуць, а хто яшчэ не быў — няхай прыйдзе. Чакаем!

Праграма нашага сёлетняга падарожжа такая:

18.07 — удзельнікі, хто чым, дабіраюцца ў Драгічын, і пад вечар спаткаюцца на аўтобусным вакзале,

19.07 — падарожжа: Драгічын — Сямяцічы,

20.07 — Сямяцічы — Мельнік,

21.07 — Мельнік — Такары,

22.07 — Такары — Нурэц-станцыя,

23.07 — Нурэц-станцыя — Чаромха. Там прадбачваецца заканчэнне рэйду. Наступнага дня раз'едземся хто куды.

Прачытай! Запамятай! Перадай!

ПРЫСУТНАСЦЬ

студэнцкая старонка

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:

Яўген Вапа,

Мікола Ваўранюк,

Юрка Ляшчынскі,

Валянцін Сельвесюк,

Лявон Тарасэвіч.

МОЛАДА, СУЧАСНА, ПА-БЕЛАРУСКУ

„МРОЯ" „СТОД-РОК" №1

Нарэшце мы дабраліся да калектыву, з якога, бадай, мэтазгодней было б пачаць знаёмства з беларускім рокам. Бо менавіта „Мроя" першая прыйшла да ідэі спяваць рок па-беларуску і першая праз тую ідэю падышла да унікальнага музычнага кангламерата, атрымаўшага назву „стод-рок". І сам тэрмін, і абазначаны ім стыль не толькі народжаны на Беларусі, але і маюць тыпова беларускія духоўныя карані.

Хоць „Мроі" ўжо сем гадоў — нарадзілася яна ў 1981 годзе — склад рок-гурта за гэты час ні разу не змяняўся: Юрась Лаўкоў — вакал, бас-гітара, Алег Дземідовіч — ударныя, Лявон Вольскі — вакал, клавішныя, Уладзімір Давыдоўскі — вакал, лідэр-гітара.

Вучыліся, як і многія пачаткоўцы, на аўтарытэтах: ігралі творы „Дып пэрпл", „Лэд зэпелін" і былі спачатку задаволены — публіцы таксама падабалася. Але потым і тыя, і другія засумняваліся ў такой творчасці: а ці ёсць сэнс? Музыка ж гэта жывыя эмоцыі. Хіба можна камусьці дакладна сыграць чужы настрой? Сур'ёзны падыход вымагаў чагосьці большага. Скажам, паспрабаваць самім „агучваць" вершы папулярных паэтаў. Гэта таксама школа: яна вучыла выбіраць паэзію, якая б гучала ў року — няўрымслівым, надзённым, захапляючым; вучыла адчуваць у гэтай паэзіі музыку — адзіную, непаўторную.

Жартам хіба сказаць: на гэтыя „школы" пайшло два гады. Затое калі ў 1983 годзе „Мроя" выйшла ў свет са сваёй — цалкам сваёй — праграмай „Стары храм", выступіўшы з канцэртамі ў рамках разнастайных грамадска-культурных імпрэз, па рэспубліцы ўпершыню пайшла ін-

(Працяг на стар. 6)

Купалле — магічнае ачышчэнне агнём, вадой, роднай песняй.

БЕЛАРУСКІЯ СТУДЭНТЫ, БОЙКАЯ МОЛАДЗЬ!

Як кожны год, так і сёлета, будзем арганізаваць Купалле. Не парываючы са шматвяковай беларускай традыцыяй, прапануем увесці больш сучасны змест, штосьці накшталт жартоўнага „happeningu". Таму звяртаемся да ўсіх зацікаўленых Святаянскай ноччу, уключыцца ў падрыхтоўку мерапрыемства. Прапановы просім заяўляць пісьмова, па тэлефону, а найлепш асабіста арганізатарам, якія дзяжураць у рэдакцыі „Прысутнасці".

Купалле адбудзецца 25 чэрвеня (субота) у Супраслі над рэчкай. Паезд аўтобусамі. Выходзім з аўтобуса на першым прыпынку ў мястэчку. Там будуць чакаць вас спецыяльныя купальскія праваднікі.

Запрашаем да ўдзелу і супрацоўніцтва. **Арганізатары**

АЎГАЛОСКІ

КПІНЫ З ДЭМАКРАТЫІ?..

Прачытаўшы 1 мая г.г. („Ніва“ ў Маскву прыходзіць з вялікім спазненнем) каментарый С. Яновіча да маёй неапублікаванай рэплікі на ягоныя „Занатоўкі з Англіі“ (разам каля 12 старонак „густога машынапіснага тэксту“), мне нават не захацелася на яго адказваць. Ужо ў першых сказах маёй другой рэплікі Яновіч аказаўся ў пастцы, якую я праднамерана на яго расставіў не падаючы свядома год смерці М. Арла (Сцяпана Пятэльскага). Ці ж прыстойна здзекавацца над сваёй ахвярай, якая, так сказаць, у такіх сецях?.. Будзьма ж, хоць і ўсходнімі, але джэнтльменамі! Але, каб у шырокай чытацкай публікі не склалася ўражанне, што нейкі С. Яновіч адным росчыркам пяра расправіўся з маладым вучоным, я вырашыў адказаць на яго маралізатарскі каментарый, па ягоным прынцыпу: у неэмацыянальнай форме.

Перш-наперш хачу выказаць рэдакцыі шчырае дзякуй за вялікую павагу да маёй асобы, якая выявілася ў цытоўках С. Яновічам маіх думак, быццам нейкага Іосіфа-Броз-Ціта, ці Мао. Прабачце, але ж я яшчэ не ў класіках і такая звышпавага да маёй скромнай асобы цалкам лішняя! Непатрэбная мне і танная папулярнасць, якую стварае вакол маёй асобы „Ніва“, не публікуючы рэпліку „памерамі ў дзесяць старонак ...тэксту“ ў час усеагульнай дэмакратыі, „перабудовы“, „гласнасці“. Гэта напачатак. А цяпер да фактаў.

Адкуль у Яновіча такая пэўнасць, што М. Арол памёр у 1917 або 1918 г.?.. Ці толькі таму, што так напісана ў энцыклапедыі?.. (Глядзі тэкст Яновіча ў 16 нумары „Нівы“ г.г.). Аўтар артыкула ў энцыклапедыі і адначасна аўтар „Слоўніка беларускіх псеўданімаў і крыптанімаў (XVI—XX ст.ст.)“ Янка Саламевіч падае арыентацыйную дату смерці Сцяпана Пятэльскага (М. Арла) толькі на аснове яму вядомых крыніц ці крытэрыяў адбору фактаў. Першы том „Энцыклапедыі літаратуры і мастацтва Беларусі“, на які, так мне здаецца, спасылаецца Яновіч, выдадзены ў 1984 г. Такой звесткі пра апошнія хвіліны яго жыцця не знойдзем у метадычным дапаможніку „Біябібліяграфічны слоўнік беларускіх пісьменнікаў“, выдадзеным на два гады пазней у 1986 г. Інстытутам літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук Беларускай ССР ды той жа „Беларускай Савецкай Энцыклапедыяй“, за выпуск якога адказныя А. І. Мальдзіс і С.П. Самуэль (пакуль што для ўнутранага карыстання). Што знойдзем жа на гэтым месцы, як думаеце? Пытальнік! Магло быць і так, што ўспомненая С. Яновічам брашура М. Арла магла выйсці, скажам, у год пасля ягонай смерці. Патрэбныя дадатковыя даследаванні і эвентуальная верыфікацыя фактаў. З практыкі карыстання „Энцыклапедыяй літаратуры і мастацтва Беларусі“, якую лічу фундаментальным выданнем і да якой адношуся з поўнай пашанай, ведаю, што ёсць у ёй шмат недакладнасцяў, часам, магчыма, і не па віне аўтараў. Але гэта не тэма маёй чарговай рэплікі.

З вялікай прыкрасцю хачу сцвердзіць (ці і на гэты раз мой тэкст не акажацца падцэнзурным у рамках дэмакратыі?..), што С. Яновіч не толькі што недакладна працытаваў урыўкі маёй рэплікі, абмінаючы нават некаторыя прозвішчы, але ўчыніў нават памылкі і фактаграфічнага характару і ўсё гэта ў двукоссі пайшло ў друк, быццам цытаты з майго выказвання! У рэдакцыі ж не хапіла ласкі ці звычайнай добрай волі, каб зверыць тэкст Яновіча, асабліва цытаты, з арыгіналам. І так, не галава Скамароха (Германа Шыманюка) каштавала пяцьдзесят тысяч марак (гэтую галаву польскія ўлады ацанілі пэўна ж шмат даражэй!), але кожнага паўстанца!

Сакрат Яновіч робіць неабгрунтаваныя закіды аўтарам палемічных пісем, пішучы:

(Працяг на стар. 7)

СВОЙСКІЯ МАЛЮНКІ

Старая хата ў Плёсках.
Мал. У. Петрука

25 ГАДАВІНА

Дом савецкай навукі і культуры пры вуліцы Фоксаль 10 у Варшаве дзейнічае ад 29 лістапада 1962 года. Заданнем яго з'яўляецца папулярызацыя ідэй вечнай і непарушнай дружбы між народамі СССР і Польшчы, пашырэнне ведаў аб Краіне Саветаў і яе народаў.

25-годдзе дзейнасці Дома савецкай навукі і культуры адзначалася ў нашым ваяводстве ад 19 да 22 мая. З гэтай нагоды ў Беластоку былі арганізаваны шматлікія мерапрыемствы. У памяшканні Ваяводскага праўлення ТППР наладжана выстаўка пад загалоўкам „Скарбы рускай нацыянальнай культуры“, у Саюзе сельгаспадароў, гурткоў і сельскагаспадарчых арганізацый — „Сельскагаспадарча-прамысловы комплекс СССР“, у Медыцынскай акадэміі — „Медыцынскія навуковыя асяродкі“, а ў Аб'яднанні механічных школ — „Навукова-тэхнічны комплекс“.

У Беластоку і некаторых мястэчках Беласточчыны адбыліся шматлікія праекцыі савецкіх кінафільмаў і відэафільмаў. Цікава таксама праходзілі спатканні ў розных асяроддзях з прадстаўнікамі Дома савецкай навукі і культуры з Варшавы. Між іншым, падчас спаткання ў Ваяводскім камітэце ПАРП і падчас прэс-канферэнцыі, арганізаванай ТППР-ам, ішла гутарка аб патрэбе ўтварэння ў Беластоку філіяла Дома савецкай навукі і культуры. Была б тады шырокая магчымасць карыстання савецкімі фільмамі і багатай бібліятэкай. А ў нас, у беларускім асяроддзі любяць савецкія фільмы. Гэтая ўстанова мае 1700 розных фільмаў і звыш 7 тыс. экземпляраў кніжак у бібліятэцы.

Трэба падкрэсліць той факт, што Беларускае таварыства ўтрымоўвае цесныя сувязі з Домам савецкай навукі і культуры. (мх)

РАБОТА ДУРНЯ ЛЮБІЦЬ?..

Сустрэліся на станцыі дзве рэнтысткі.

— Як пажываеш, Ганна? — пытае Ніна. — Не хварэеш, што зямлю за рэнту аддала?

— Чаго мне хварэць?! — здзіўляецца Ганна. — Дзеці ў месце, на зямлю і глянуць не хочуць, а мы ўжо старыя недарэкі, то і нашто яна нам... Добра, што панства такое дурное і бярэ гэтую зямлю, яшчэ і грошай надаўшы за яе!..

А Ніна паслухала, паслухала і азвалася:

— А я, ведаеш, ночы не сплю, усё думаю пра сваю зямельку, што за рэнту аддала... Як яна, зямелька тая, маецца пад чужым плугам? А добрая яна ў нас была, пладавітая, удзячная за працу на ёй. Усяго мы мелі: і жыта, і пшаніцы, і бульбы, і агароды, а жывіны колькі гадавалі! А цяпер — ну што? Пуста ў двары, як на могілках якіх... Часам і паплачу вазьму ад жалю. І як бы крыўда якаясьці да дзяцей, бо дзеці былі вельмі рады, што мы пазбыліся гаспадаркі, селі на казённыя грошы. Казалі: „Нічога не трэба рабіць, а жыць ёсць за што, то і чаго больш трэба?“

— Праўду дзеткі твае, Ніначка, казалі: работа дурня любіць, — загаварыла Ганна.

— Ой, што ты гэта пляцеш, Ганначка?! Табе мазгі лоем заплылі, ці як? Зямлю я сваю мела, гаспадыняю я была, паняй. А цяпер — жабрак з мяне, які толькі і глядзіць, ці лістанош ідзе да нашай хаты з выплатаю рэнты. Нягодна робіцца ад таго на душы... Не прызвычаеная я чужое ласкі выглядаць.

Аўрора

Пісаць — значыць верыць

(Працяг са стар. 1)

сваё пяро. Ён не мае права пісаць.

— Вы — хросны бацька „Белавежы“. Уявім: літаратурнае аб'яднанне дагэтуль нехрышчанае. Якое выбіраеце імя?

— Я запрапанаваў нашаму літаб'яднанню тры імёны: „Белавежа“, „Падляшша“, „Пошукі“. Сход выказаўся ў карысць „Белавежы“. Калі б сёння ізноў трэба было б „хрысціць“ нашу арганізацыю, я ізноў запрапанаваў бы імя „Белавежа“.

— Ці не трывожыць Вас, іншы раз, адчуванне, што пладаноснае зерне, якое сеецца, падае ў бясплодную глебу?

— Не ведаю, колькі ў гэтым праўды, але чуў я, што бацька Браніслава Тарашкевіча спытаў яго: „Броніcь, ці наш народ заслугоўвае таго, каб аж так моцна для яго ахвярнічаць?“ І Браніслаў Тарашкевіч адказаў: „Заслугоўвае, тата!“ Асабіста я, як і многія іншыя, каму беларуская справа не з'яўляецца гульнёй ці ключом да кар'еры, успрымаю сэнс пытання бацькі Тарашкевіча і сэнс адказу сына як свайго роду молат і накавальню, між якім трэба штодзённа ўкладваць сваё сэрца. Вось і ўкладваем. Беларуская нацыя, ідучы па дарозе самапагарды, дайшла да прорвы. Калі не апамятаецца, калі не пачуе подыху смяротнай бездані, калі не вызваліць у сабе самаахоўнага інстынкту — загіне.

Так, суседзі памаглі беларусам знішчыць іх нацыянальную душу. Гэта праўда. Аднак, было б вялікай наіўнасцю, каб мы паверылі, што іншыя народы памогуць адраджэнню беларускай душы, асабліва тыя, якія прычыніліся да яе паўсмерці. Сілы для гэтага адраджэння трэба шукаць у самім беларускім народзе. Вось я і стараюся працаваць у карысць гэтай сілы. Цяжкая гэта праца. На беларускасці не зробіш кар'еры: ні навуковай, ні палітычнай, ні паэтычнай. У кожным выпадку, рабіць кар'еру на беларускім грунце намнога цяжэй, чым на грунце любога еўрапейскага народу. Хіба што пачнем гэтай беларускасцю спекуліраваць. Тады на гэтым падзаробім.

Ваша пытанне можна было б звесці да беларускага песімізму. Калі так, дык хачу сказаць, што агортваюць мяне як першы, так і другі настрой. Гэта дваістасць праяўляецца, між іншым, і ў маіх вершах. Вось прыклад песімізму:

На магіле з надпісам:
БЕЛАРУСЬ
Няма года нараджэння
І года смерці.
Ёсць толькі два валуны,
Што прынеслі суседзі,
Палажылі крыж на грудзі,
На адным разец высек:
„Белоруссия — сестра наша
младшая“.
А на другім:
„Białoruś — nasz przyjaciel“.

А вось прыклад аптымізму:

Я рэха зямлі,
У якую ударыў пярун
адраджэння!
І няволя мне болей не маці,
Мае рукі моляцца сонцу,
Прастую калені,

ГАЙНАЎКА-ГОД СЁМЫ

Ад 26 да 29 мая б.г. у Гайнаўцы праходзіў фестываль пад назвай „VII агульнапольскія дні царкоўнай музыкі“. Канцэрт, якім камерны хор Гданьскага універсітэта, мінулагодні лаўрэат першай узнагароды, адкрыў у чацвер фестываль, як і конкурсныя канцэрты дзесяці сёлетніх удзельнікаў (пятніца і субота), адбываліся ў прыгожа ўжо распісаным саборы св. Тройцы. Канцэрт лаўрэатаў адбыўся ў нядзелю ў Гайнаўскім доме культуры. Пасля гэтага канцэрта ўсе харысты адразу пераехалі ў Беласток і тут а гадзіне 17-ай далі канцэрт у філармоніі

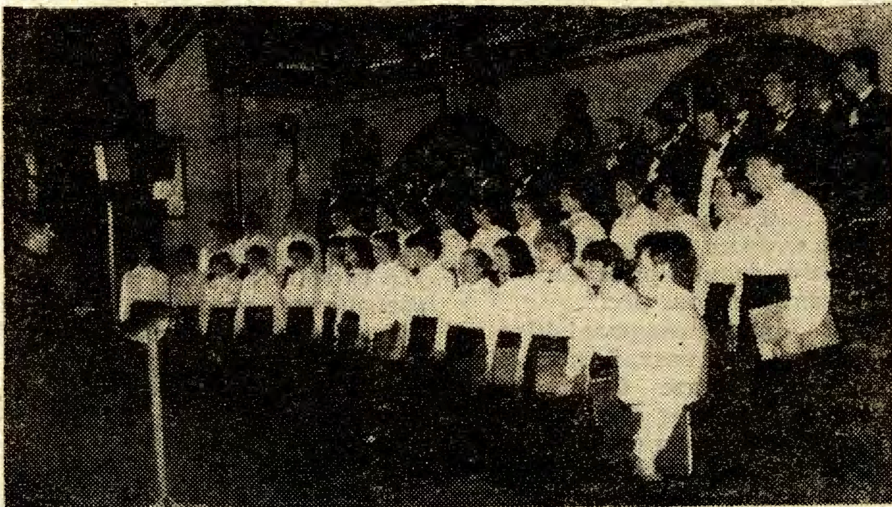
Усе хоры — удзельнікі сёлетняга фестывалю царкоўнай музыкі выступалі з канцэртамі ў розных мясцовасцях Беласточчыны.

Па-мойму, сёлетнія Дні царкоўнай музыкі былі крыху слабейшыя, чым у мінулым годзе. Калектывы, якія прыехалі на фестываль з Польшчы, не належаць да калектываў найвышэйшага рангу, за адным выключэннем: мужчынскі хор „Гасла“ з Познані. Але ў сёлетніх днях былі тры важкія фактары, якія падтрымалі веліч фестывалю.

Першы і найважнейшы, для якога аднаго варта было адбыцца фестывалю, гэта мужскі хор „Древнерусский расспев“ з Масквы. Ваш журналіст сустракаўся і гаварыў з масквічамі, а Андрэй Данільчук з радыё найграў на касету цікавы расказ дырэктара хору. Аб усім гэтым напішам асобна, так як і аб другім фактары — змешаным камерным хоры з Гродна, першым удзельнікам нашага фестывалю з БССР. Яго арганізавала і ім дырыжыруе Анна Стрыха (а не Стрыхі, як панапісвалі іншыя газеты), адзіная жанчына-дырыжор на фестывалі.

Трэцім фактарам, якім адзначыўся VII фестываль была, нарэшце, прысутнасць двух беластоцкіх хораў — мужчынскага і змешанага. Абодва хоры царкоўныя, абодва арганізаваў і імі кіруе вядомы ўсім чытачам „Нівы“ стваральнік і дырыжор славутага „Звана“. Абодва беластоцкія хоры маладзенькія — з 1986 года, але спяваюць вельмі спела, асабліва ж малодшы з іх — з царквы св. Духа ў Беластоку, які нададатак мае незвычайна здольную салістку Кіру Барэчка. Яе сола ў кампазіцыі П. Часнакова „Ангел вопіяшы“ было найлепшым сольным выступленнем сярод краёвых хораў. Перад маладзёжным змешаным хорам Святадухаўскай царквы ў Беластоку пад кіраўніцтвам Багдана Пуры вялікая будучыня. Ды і сам Багдан знайшоў, здаецца, сваё жыццёвае месца ў працы з такімі хорамі. Помню яго „Звон“, які спяваў „як у царкве спяваюць“ і гэта было тое, што людзі любяць! Наколькі мне вядома, Багдан Пура мае ў рэпертуары сваіх хораў і народныя беларускія песні, якія ён так трапна мастацка ўмее апрацаваць. Мы жадаем маладым беластаччанам вялікіх поспехаў у іх дзейнасці на музычнай ніве.

Некалькі слоў аб Гайнаўскім царкоўным хоры, які працуе пад кіраўніцтвам бацюшкі Міхала Негярэвіча. Быў гэта самы вялікі хор з усіх выступаючых у гэтым годзе. Майстэрства хору пастаянна расце. У гэтым годзе ён спяваў з сілай — быў значна лепшы, чым у мінулым годзе, хоць рэпертуар меў нялёгкі — кампазітары Бартнянскі, Чайкоўскі, Архангельскі.

Выступае наш Гайнаўскі хор. II узнагарода, дырыжор а. М. Негярэвіч.

На фоне новараспісанага фрэскамі алтара сабора св. Тройцы ў Гайнаўцы камерны хор Гданьскага універсітэта распачаў Фестываль царкоўнай музыкі.

Іншыя хоры, якія ўдзельнічалі ў сёлетнім фестывалі царкоўнай музыкі. З царкоўных — хор царквы св. Кірыла і Мяфодзія з Вроцлава, са свецкіх — калектыў даўняй песні Вышэйшай педагагічнай школы з Быдгашчы, мужчынскі хор „Мелодыя“ з Мельца, хор Гданьскага універсітэта і, успомнены на пачатку вялікі і добры хор з Познані, які складаецца ў большасці з чыгуначнікаў. Па стылю выконваных твораў, ён надта блізкі царкоўнаму праваслаўнаму спеву. Чыста вымаўляюць тэкст — рускія словы песень. Што ж, Познань заўсёды славіўся здольнымі музыкантамі і спевакамі. Там жыве вялікая спявачая традыцыя, ну, і, несумненна, ёсць уплыў нямецкай харавой школы, так як у нас на Беласточчыне ўплыў рускай, праваслаўнай школы, што назіраем паўсюдна сярод нашых беларускіх калектываў. Гэты спеў запальвае душу нязгасным агнём прыгажосці і радасці.

Вера Валкавыцкая
Фота У. Завадскага.

Каб узняцца ў мора праменняў,
З вуснаў зрываю павязку,
Каб кінуць пракляцце
прадажным,
Якія чужацкаму богу
Гатовы маліцца,
Мне трэба верыць і біцца...
Я — рэха зямлі,
У якую ударыў пярун
адраджэння...

Я — селянін, усякія іншасказальнасці, алегорыі і параўнанні, звязаныя з зямлёй, мне да спадобы. Падабаецца мне і Ваша пытанне аб зернях і бясплоднай глебе. Хачу на момант пакінуць іншасказальнасць і вярнуцца ў сферу сялянскай даслоўнасці. Ніколі не здараецца так, што ўсе зерні ўзыходзяць. Частка з іх не ўзыходзіць, таму што падае на дрэнную глебу. Аднак здараецца, што не ўзыходзяць і тыя, якія ўпалі на добрую глебу. Чаму? Таму, што гэта дрэнныя зерні. Калі вернемся ў сферу алегорыі і патрактуем паэтычныя словы, як зерні, а нашых чытачоў, як глебу, дык убачым, што непаўнацэннага многа ў „зернях“ і ў „глебе“.

Я не з жалеза і не з мармуру. Ва мне многа слабасцей — агульначалавечых і тыпова беларускіх. Ведаю, што трэба мне ўсё жыццё „перабудоўвацца“. Намнога лягчэй прыняць гатовыя чужыя погляды, прынцыпы, ідэі, чым выкоўваць свае. Намнога лягчэй жывецца тым, хто ўзяў запрапанаванае чужымі і моцнымі, чым тыя, якія, нягледзячы на большасць, стараюцца думаць і жыць самастойна. Незалежна ад таго, колькі нас будзе, хачу належаць да тых, хто хоча ў жыцці кіравацца сваім, а не чужым розумам.

Вяртаючыся да зерняў і глебы, хачу яшчэ дадаць, што разумны селянін не кожнае зерне сее ў кожную глебу. Для прыкладу, грэчка дрэнна расце на добрай глебе, а пшаніца, наадварот, не расце на дрэннай. Калі ў нас, „белавежцаў“, не выходзіць нешта з пасевамі і ўраджаем, дык значыць, што дрэнна падбіраем зерне.

Аднак сеяць трэба і не здавацца, калі ўраджай атрымаецца слабы. Трэба сеяць ізноў, беручы пад увагу прычыны няўдачы. Калі хтосьці хоча быць пісьменнікам, павінен ведаць, што мусіць яму быць нялёгка. І я хачу, каб было мне цяжка. І гэта не таму, што я падзвіжнік або мазахіст, а таму, што для мяне адказнае жыццё з'яўляецца сінонімам цяжару. А ўвогуле не шаную ні аптымістычных блазнаў, ні песімістычных тупіц. І адказваю канкрэтна на Ваша пытанне: сеяць — значыць верыць, і пісаць — значыць верыць.

— Што думаеце аб маладых „белавежцах“?

— Перш за ўсё зайздрошчу ім. Цешуся, што іх даволі многа. Разумею іх поўнасцю, калі бачу, як стараюцца выбраць уласны шлях. Творчы шлях. У літаратуры лічыцца толькі той, хто патрапіў знайсці непаўторную дарогу. Той, хто паўтарае іншых, у літаратуры не лічыцца. Маладыя стараюцца ісці сваёй дарогай і робяць правільна. А ці гэта дарога завядзе іх на прастор удачы ці ў тупік паражэння, не ведаю. На гэта адкажа будучыня, або, гаворачы больш пафасна, — гісторыя, якая з'яўляецца суддзёю суровым, але справядлівым.

І так, жадаю маладым удачы. А ўдача маладых творцаў можа сустрэць толькі тады, калі не будуць яны падобныя на нас, старэйшых.

Інтэрв'ю ўзяў
Г. Валкавыцкі
Фота Анатоля Калядкі

НА БЕЛЬСКАЙ ГАВОРЦЫ Ў АЛЬПАХ

(Працяг са стар. 2)

да, як рускія. Цікава, што гук „ў“ мае ў іх падобную ролю, як у беларусаў („у Любліяну“). Варта быць асцярожным з нашай польскай манерай штораз адзываўца: пан, пані („господ, господіна“). Славенцы — народ сялянскі, шляхта і мяшчане ў іхнай гісторыі былі нямецкамоўныя. Як у нас — польскамоўныя або рускамоўныя. Нацыя гэтая малая, каля двух мільёнаў усіх. Тысячу гадоў была тут Аўстрыя, ад сярэдневякоўя да 1918 г. Адсюль запозненасць у нацыянальным развіцці. Па сёння размаўляюць яны — практычна — дыялектамі, хоць славенская культурная мова ёсць абсалютна абавязковай у гэтай рэспубліцы, усё ў ёй выключна па-славенску. Рэлігійнасць даволі народная, святыя намаляваныя без арыстакратызму, у полі за плугам або пастухамі кароў на пасбішчы; ксяндзы не напышлівыя, простыя ў абыходку, свойскія.

Частка даўняе Славеніі засталася ў Аўстрыі, у якасці паўаўтаномнай правінцыі Карынтыя. І трохі далучана да Італіі, на паўночны ўсход ад рэгіёна Венецыі. У італьянскай дэлегацыі пісьменнікаў на Сустрэчу пяць яе ўдзельнікаў славенскай нацыянальнасці (імёны: Міраслаў, Марко, Барыс, Аляксей, а твары іхныя, як у вядомых мне хлопцаў з Рыбалаў). З Аўстрыі гэтак жа: Андрэй, Майя, Фабіян. Кажуць: Вена і Берлін на старажаытна-славянскай зямлі, якая сягала па цяперашні Гамбург і Нюрнберг... Гэта праўда, але праўда таксама і тое, што паўтары тысячы гадоў назад на месцы Любляны красаваўся лацінскі горад-крэпасць, а ў ваколлі знаходзіліся іліры ды кельты, прашчуры албанцаў і ірландцаў. Рымская імперыя не вытрымала вялікага перасялення народаў; устаяла яе грэцкая палова, Візантыя. Варвараў паступова цывілізавала ды акультурніла хрысціянства, не імператарскі меч. Не масавыя ў тую даўніну распяцці на крыжы, не саджанне на шпень жэрдкі.

Нават на адлеглаеці кароткага лёту ў замежжа цяжка растлумачыць каму-небудзь з тубыльцаў, што ты — беларус, не паляк. Еўропа заўважае дзяржавы, мае перад вачыма палітычную карту кантынента, не этнаграфічную. На кактэйлі, якім прыняў запрошаных на Сустрэчу асабіста намеснік старшыні парламента Славеніі, я сутыкнуўся з той жа непаразумеласцю ў момант параднага знаёмства.

Расkватаравалі нас у горскім курорце Блед. Так казачна цудназ мясціны не даводзілася мне яшчэ бачыць у сваім жыцці! Празрыстае возера, у якім плюскае фарэль, і замак на высознай скале, муры якога памятаюць адзінаццатае стагоддзе. Снежныя верхавіны і незвычайная буйнасць зелені ў далінах. Цяплынь ад Міжземнага мора ды нагоднасць. Поўныя турыстаў гандолы наводзяць успамін пра старыя палотны венецыянскіх мастакоў. Востраў („оток“) з касцёлам, пад фундаментамі якога знаходзяць археолагі фрагменты будаўніцтва часоў апошніх кесараў у Рыме.

Пачуццё раю знікае, калі спрабоўваеш нешта купіць. Сярэдні заробак у Югаславіі складае прыблізна паўмільёна дзінараў у месяц. За адзін долар афіцыйна плацяць каля паўтары тысячы дзінараў. І ў нас — паўтары, але па-ціху і залатоўкамі ў пятнаццаць або і дваццаць разоў даражэйшымі. Што гэта значыць? Курс долара на польскім чорным рынку пастаўлены ў залежнасць ад цаны гарэлкі (танней набываць яе за „зялёныя“, вось як!). Кашуля для мужчыны ў Бледзе каштуе пад сорак тысяч; абы-які касцюм — пад дзвесце; марнае аўта — тры, да чатырох мільёнаў; тэлевізарык можна прыдбаць за дзве штомесячныя выплаты. Пісаць пра эканамічна-бытавое становішча іншай краіны вельмі рызыкоўна. Блытаніна цэн марудна паддаецца яснасці розуму. Напрыклад, за шклянку чаю з лімонам возьмуць з цябе ў рэстаране дзве тысячы дзінараў, а за цэлы кілаграм тых жа лімонаў — дзве з паловаю тысячы, але ў краме. Бутэльку някепскага чырвонага віна запрапануюць табе ў магазініку ўсяго за восемсот дзінараў. За чатыры тысячы чатырыста я дастаў салідную бутляху французскага каньяку. Каб пражыць два дні, снедаючы, абедаючы і вячэраючы, патрэбна мінімум дваццаць пяць-трыццаць тысячаў.

Як усё гэта разумець? Югаславія, змагаючыся з уласным крызісам, адкрылася на Еўропу, перастала штучна падтрымліваць цэны, дапусціла канкурэнцыйнасць, беспрацоўе, інфляцыю. Развіццё аказалася немагчымым без сувязі з сусветным рынкам тавараў, паслуг, валюты. У ізаляцыі гаспадарка задыхаецца, сохне. Усяму патрэбна барацьба, хто лепшы! Інакш народ загультаіць, вырадзіцца. **Праца чалавека мусіць быць дарагою і цяжкадаступнаю.** Хочаш, каб падалі гатовае на стол, дык спачатку пералічы свае грошы ў кашальку. Гэта ў нас прызвычаіліся панам пабыць на дармшчыне.

Не мудрагелячы, гаспадарчую высокаразвітасць пазнаюць па тым, што за прэзентацыйны абед для пары гасцей можна купіць каляровы тэлевізар. Аўтаматызацыя фабрык.

Калі мы ехалі на Міжнародную сустрэчу пісьменнікаў, нам далі ў варшаўскім Міністэрстве культуры і мастацтва па чатыры тысячы дзінараў дзеля аплаты ў бялградскім аэрапорце. Праз тыдзень потым, вяртаючыся ў Польшчу, гэтая стаўка падскочыла да сям'і! Такія маштабы інфляцыі? Праўда, цэны віна, лімонаў, апельсінаў, піва не рушыліся.

(Заканчэнне праз тыдзень)

„МРОЯ“ „СТОД-РОК“ №1

(Працяг са стар. 3)

трыгуючая пагалоска: „Чулі — рок на беларускай мове?“ „Чулі? У сталіцы — беларускі рок!“ „Чулі? Нават рокерам спатрэбілася выказаць свае думкі на гэтай старадаўняй мове!“...

Канец 1986 года нагадваў імя пачынальніка беларускага року ўзнаўленнем праграмы „Стары храм“ у канцэртным і студыйным варыянтах. А канкурэнцыя была ўжо салідная, бо ідэя беларускага року за гэты час спадабалася нават скептыкам, якія пераканаліся ў яе слушнасці, плённасці, перспектыўнасці. Узнікаюць новыя рок-гурты, робяць пераарыентацыю на „беларокі“ і старыя знаёмыя. Тым не менш канцэрт „Мроі“ тоне ў наплыве цікавых навін.

На пэўны час „Мроі“ ўдалося заручыцца падтрымкай нават Саюза пісьменнікаў БССР (арганізацыі, прабачце, да рока надта кансерватыўнай). На прадстаўленай аргбазе калектыў паспеў падрыхтаваць новую праграму — „Зніч“. Аднак, выступ з ёй у рамках акцыі пратэсту „Ратуйма!“ супраць затаплення Прыдзвіння пазбавіў „Мрою“ і падтрымкі, і базы.

Тым не менш рэпетыцыі працягваліся — дома, у пад'ездах вяжоўцаў, каб не перашкаджаць суседзям (комплекс электраўзмацнення пры гэтым не працуе). Дзіўна, але факт: афіцыйна асуджаны кіраўніцтвам дзяржавы авантурны праект затаплення працягвае караць сваіх непрыхільнікаў. І яшчэ факт: пры хваробнай маўклівасці многіх гмахаў Палацаў культуры музыканты многіх рок-гуртоў рэспублікі ўсё яшчэ туляцца са сваёй творчасцю па завуголлях. І якой творчасцю:

„Стары храм зруйнавалі,
Абразам не гледзячы ў твары.
Парушылі мост да нябёс.
Храма старога камені
Зрабіліся сонца праменем.
Ён асвятляе наш лёс!“

Так „Мроя“ пачынала! Што ж чакае нас у яе трэцяй праграме? Бадай, яна будзе больш вострай — пад'езды навучаць рэальна глядзець на свет.

Музыказнаўцам спачатку было проста: назваў музыку „Мроі“ цяжкім рокам і — кожны пагодзіцца. Але потым з'явіліся новыя адценні творчае палітры... Назвалі „цяжкі панк-рок“. Потым прыйшлося ўдакладніць — „цяжкі пост-панк“. Урэшце-рэшт дайшло да абсурду — „пост-панк-хэві-метал“. І чым бы ўсё скончылася, каб малады карэспандэнт газеты „Беларускі універсітэт“ Ігар Войніч не ўзяў на сябе смеласць адысці ад заходніх канонаў рок-тэрміналогіі, назваўшы музыку „Мроі“ — стод-рок.

Стод — гэта ідал. Але тут няма ніякага намёку на прагу гурта да ідалапаклонніцтва. Проста падсвядома музыканты прыйшлі да каранёў той беларускай культуры, якая яшчэ не мела налёту экспансіі хрысціянства.

Многія спецыялісты лічаць, што беларуская культура найбольш з усіх славянскіх культур пранесла скрозь стагоддзі хрысціянства свае першакрынічныя паганскія традыцыі. І вось да іх усё больш свядома вяртае свае творчыя імкненні „Мроя“.

На Захадзе такую музыку таксама ўжо граюць, асабліва ў краінах малых нацыянальнасцей (напрыклад, у Фінляндыі), але ніхто пакуль не вызначаў яе асобным тэрмінам. У ёй шмат шаманства, сугестыўнасці, незвычайных гармоній і рытмікі. Беларускія ідалы паганства — стоды — пазначылі яе яркім меладызмам вакалу. Дый, зрэшты, свядома гэты стыль асэнсоўваецца пакуль толькі на Беларусі. Тады не будзем чакаць, што скажуць на Захадзе, а падтрымаем І. Войніча: беларуская назва стод-рок тут як найлепей пасуе. Не верыце? Паслухайце „Мрою“.

Р. Дамінюк,

Фота Д. Вількіна

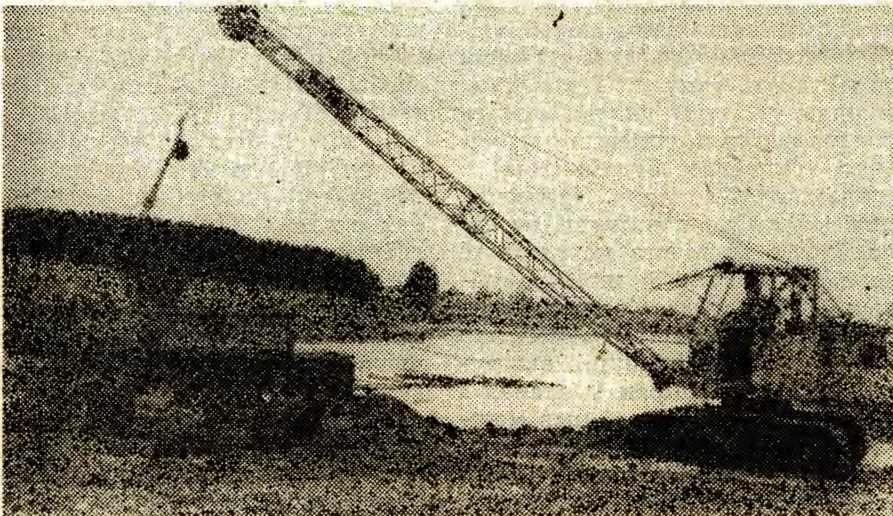
ДУБІЧЫ-ЦАРКОЎНЫЯ

(Працяг са стар. 1)

на заяўляе, што зямля ў гэтым куточку нашай Беласточчыны не надта разбэшчвае сялян. Найбольш тут пятага і шостага класа зямельных угоддзяў. 46 месца па ўраджайнасці на 52 адміністрацыйныя адзінкі ў ваяводстве.

— Нягледзячы на тое, наша гміна ў 1986 годзе заваявала ганаровае званне „Майстар гаспадарнасці“, а на год раней апынуліся мы на трэцім месцы і спадзяемся нядрэнных вынікаў за 1987 год.

Так гаворыць **Васіль Сегень**, які ад 1973 года з'яўляецца без перапынку грамадскім старшынёю гміннай рады нарадовай у Дубічах-Царкоўных. Цікавы і ахвярны гэта чалавек. Па прафесіі — настаўнік. Паходзіць з Чыжоў. У 1967 годзе закончыў ён Бельскі педагагічны ліцэй і распачаў настаўнічаць. Найдаўжэй у Старым Корніне. У 1974 годзе выбралі яго сакратаром гміннага камітэта партыі ў Дубічах-Царкоўных. На восем гадоў адлучыўся ён ад педагагічных заняткаў, але ў 1982 годзе зноў вярнуўся ў невялікую старакорнінскую школу. Стаў яе дырэктарам. Неўзабаве авансавалі яго на гміннага інспектара асветы і на гэтай пасадзе працуе ён да сёння.

За Дубічамі, на рэчцы Арлянцы, паявілася штучнае азерца. Яго пабудова яшчэ прадаўжаецца.

Васіль Сегень лічыць, што найбольш адказным яго грамадскім абавязкам з'яўляецца шматгадовае старшынства ў гміннай радзе нарадовай. Нягледзячы на ўсе цяжкасці і складанасці, характэрныя для мінулага дзесяцігоддзя, у Дубіцка-Царкоўнай гміне час гэты не быў змарнаваны. Старшыня ГРН Васіль Сегень кажа:

— Свае намаганні накіравалі мы перш за ўсё ў двух напрамках: на пабудову дарог і на пракладку водаправодаў. Усе нашы вёскі маюць зараз выгадныя, цвёрдыя спалучэнні з гмінным цэнтрам і нядрэнную камунікацыю між сабою.

Пакажу вам наш заліў, — запрашае мяне Васіль Сегень. Ехаць давялося на рэчку Арлянку. Па дарозе звярнуў ён маю ўвагу на комплекс мураваных будынкаў.

— Гэта нашая ветэрынарная станцыя, з дабавачным жылым корпусам для лекараў-ветэрынараў і для дапаможнага персаналу. Гэта таксама здабытак апошніх гадоў, — адзначыў старшыня.

Гмінны інспектар асветы ў Дубічах-Царкоўных Васіль Сегень — чалавек вельмі актыўны. Ад 1973 года ён — старшыня ГРН, ад 1985 года — старшыня тутэйшага аддзела БГКТ.

Перагароджаная Арлянка разлілася па глыбокай даліне. Пад вадой апынулася 6 га балота. Глыбіня яе ў некаторых месцах гэтага заліва перавышае 3,50 м.

— Летам, у святочныя дні накапляецца тут звыш тысячы чалавек, — інфармуе Васіль Сегень. — Людзі горнуцца да вады. Можна тут і рыбу вудзіць, можна таксама пакатацца на лодках або вадзяных роверах ці байдарках.

Над залівам грукаталі магутныя землечарпалкі, ладкуючы пясок у трактарныя кузавы. Яны пашыралі прыбярэжны пляж, каб людзі мелі дзе пазагараць.

— А гэта, — старшыня паказаў даволі вялікі будынак, напамінаючы супрацьпажарную рамізу, — гэта наш асяродак культуры.

Зведалі мы прасторную залу кінатэатра, склалі візіт першаму сакратару гміннага камітэта партыі **Анатолію Патэюку**, у яго скромненькім кабінеце, зазірнулі ў бібліятэку, у якой ёсць і паліца з беларускай літаратурай. Бібліятэкарша, маладая паненка, завярала мяне, што знаходзяцца ў Дубічах ахвотныя людзі, якія любяць пачытаць кніжкі таксама і на беларускай мове.

— Вось ў гэтым пакойчыку, — Васіль Сегень адчыніў чарговыя дзверы, — маем мы намер наладзіць наш беларускі куточак...

3 ліпеня 1985 года створаны ў Дубічах-Царкоўных гмінны аддзел БГКТ. Васіль Сегень ніколі не ўтойваў сваіх нацыянальных пачуццяў і перакананняў. Не дзіўна тады, што аднагалосна сябры-БГКТоўцы выбралі яго старшынёю праўлення аддзела.

— Дык давайце пагутарым аб вашай дзейнасці на беларускай ніве, — папрасіў я.

— Найкарацей кажучы, на тэрыторыі нашай гміны існуе 11 гурткоў, у якіх налічваецца 180 членаў БГКТ. Нядаўна заснаваўся гурток нашага таварыства з працаўнікоў нашай управы. Налічвае ён 26 членаў. Старшынёю яго з'яўляецца **Уладзімір Каўшук** — працаўнік тутэйшага ГОКу. На сваёй тэрыторыі маем мы два мастацкія калектывы: „Дружба“ ў Старым Корніне і яшчэ неахрышчаны жаночы мастацкі калектыў у Вітаве, які нядаўна заснаваўся.

Васіль Сегень пазнаёміў мяне з некаторымі пратаколамі з гуртkоўскіх сходаў. Патрабаванні і пажаданні ў асноўным паўтараюцца: запэўніць інструктара па спеву, прадоўжыць прынамсі да адной гадзіны час радыёперадачы на беларускай мове, раней, да пачатку года выдаваць беларускія календары, распаўсюдзіць па вёсках фільмы Тамары Саланевіч пра беларусаў... Прынамсі гэтае апошняе пажаданне, здаецца, не цяжка было б выканаць нават і Галоўнаму праўленню БГКТ.

Наведваем дубіцкую школу. Дырэктар **Анна Панфілюк** (настаўніца з багатым вопытам, яна і па-беларуску прыгожа гутарыць) ахвотна знаёміць нас са сваім школьным каралеўствам. У двух будынках, з якіх адзін памятае яшчэ цара Мікалая, вучыцца зараз 136 дзяцей, працуе школьная сталовая, якая кожны дзень выдае 150 абедаў, ёсць і кабінет беларускай мовы, а ў ім шмат экспанатаў гістарычнай вартасці, якія калісьці ўпрыгожаць Гайнаўскі музей.

— Прымерваемся, — кажа інспектар Сегень, — да пабудовы новай школы ў Дубічах. Месца для яе мы ўжо вызначылі. Будзем рабіць дакументацыю, рыхтаваць будаўнічыя матэрыялы. Будзе гэта грамадскі пачын цэлай Дубіцка-Царкоўнай гміны.

Хацелася б, аднак, яшчэ адзначыць, што Васіль Сегень пастаянна жыве ў Гайнаўцы. Тут яго сям'я абзавялася кааператыўнай кватэрай у „блоку“. Жонка, Аляксандра, таксама настаўніца. У яго дзве дачкі. Старэйшая, Люцына, вучыцца ў беларускім ліцэі, яна ў трэцім класе. А малодшая — Івонка, яшчэ не дарасла да школы.

У гэтых выбарах Васіль Сегень зноў даў згоду на кандыдаванне на раднага ў Дубіцкай гміне.

І так на пабыўцы ў Дубічах-Царкоўных закончыўся для мяне гэты дзень. Пазнаёміўся я з вартаснымі і добразычлівымі людзьмі, якія спрыяюць і нашай беларускай справе. І таму лічу я гэты дзень шчаслівым, хаця была гэта пятніца ды яшчэ і трынаццаты дзень мая.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

АЎГАЛОСКІ

(Працяг са стар. 4)

„(...) рэдакцыя атрымала палемічныя пісьмы, якія не даюць нічога новага, а часта сведчаць пра несарыентаванасць іх аўтараў у беларускай гісторыі“.

Ці Сакрат Яновіч меў тут на ўвазе самога сябе, як аўтара палемічнага пісьма са мною?.. Бо, як быццам пацвярджэннем гэтага, з'яўляецца крыху ніжэй у ягоным тэксце наступная мая цытоўка:

„Вернемся, аднак, да беларускага партызанскага руху, — зазначае Ю. Трачук. — У 1923 годзе ахапіў ён большую частку тэрыторыі краю. Агульная колькасць партызан складала ў той час каля шасці тысяч, а не як пераконвае Яновіч: раптам колькі сот (партызанаў)“. І гэтак далей... Затым амаль на працягу ўсёй сваёй рэплікі (?) падае ўзятыя ад мяне новыя гістарычныя факты, дзякуючы за іх адначасова! Такім чынам пярэчыць увесь час самому сабе! Тэзісу аб несарыентаванасці аўтараў пісем у беларускай гісторыі! Узнікае такім чынам пытанне, хто несарыентаваны ў беларускай гісторыі?.. Пытанне пакіну рытарычным.

Унутраная супярэчнасць думак С. Яновіча дасягае кульмінацыі ў пытанні накіраваным мне:

„Шаноўны Юрка Трачук, якая гэта ўлада і якое дзяржавы па сваёй волі кіне тое, што здабыла?“ Які ж у такім выпадку выхад, калі шаноўны Сакрат Яновіч дашчэнту ганьбуе беларускім паўстаннем 1921-1925 г.г., называючы яго з л а ч ы н с т в а м!?.. Зусім не асуджаю тут думак С. Яновіча. Падобнай арыентацыі прытрымліваліся некаторыя вядомыя беларускія дзеячы. Цікава толькі, на якую гэта *„моцную знешнюю патэнцыю, здольную абараніць паўстаўшых“* павінны былі арыентавацца беларусы?.. Цікава таксама і тое, што С. Яновіч не называе *злачынствам* беларускага паўстання супраць царызму 1863 г., а наадварот шануе яго боскім культам! Ці ж бы не была гэта *„безадказная палітычная авантура, у якой паплаціліся здароўем і жыццём тысячы беларускіх шчырых патрыётаў“*?! *„Для дабра справы не патрэбныя нябожчыкі, патрэбны жывыя барацьбіты“*! Знешняя польская патэнцыя была мізэрная, можа яшчэ мізэрнейшая, чым беларуская! Цікава таксама, ці ў катэгорыях *„злачынства“* разглядае С. Яновіч шыбенічную смерць Кастуся Каліноўскага? Вельмі цікава ведаць тут паслядоўнасць у сваіх думках да *„самюткага канца“* нашага пісьменніка. Але пра тое ды іншыя факты з нявольніцкага мінулага Беларусі мы зможам даведацца ад Сакрата Яновіча ўжо ў наступных рэпліках пісьменніка, за якія ад імя чытачоў і ад свайго імя шчыра яму дзякуем.

Юрка Трачук
Масква, 2.V.1988 г.

Афарызмы

Тады пустота з галавы
адплывае,
Калі настаўнік ў яе веды
ўкладае.

* * *

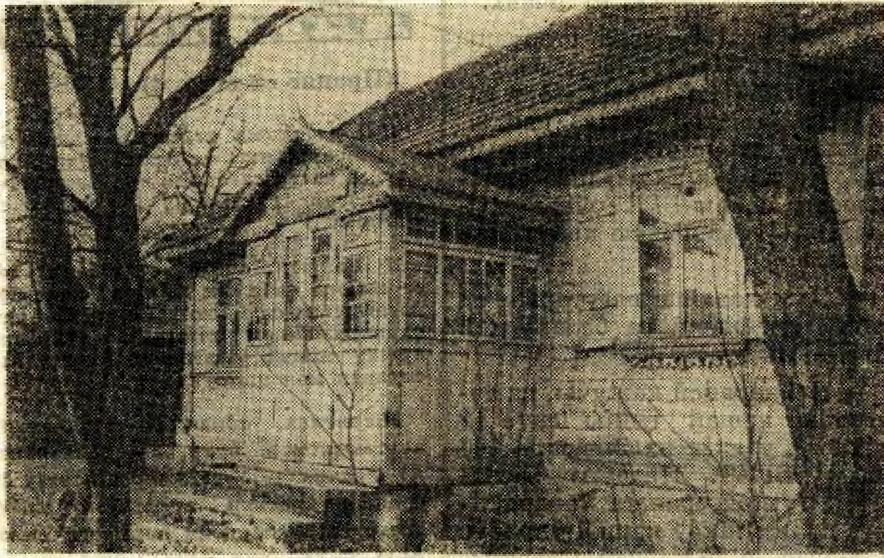
Цяга да паху джэнтльменскага
носа
Нямала выцягвае з кішэні
гроша.

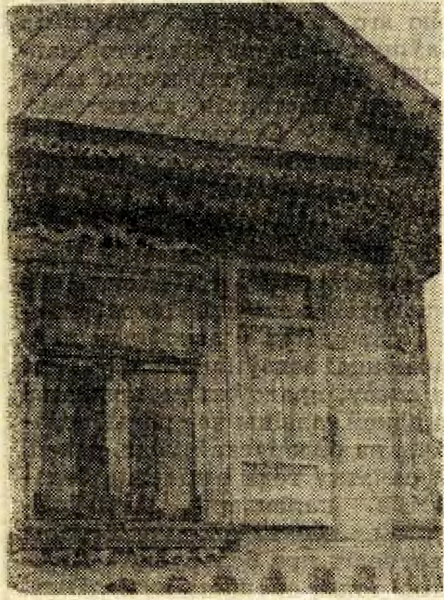
* * *

Каб не смярдзюча свіння
ў хляве,
Не было б паху каўбасы
на стале.

Іосіф Карпюк

Этнаграфічнае акенца

Сустракаюцца яшчэ ў нашых вёсках хаты, якія сведчаць аб высокай мастацкасці душы іх дойлідаў. Каб так выразбіць сваю хатку, даслоўна, выцацкаць яе такім багаццем упрыгожанняў, трэба мець вялікае сэрца да гэтай працы, трэба мець ахвоту і несамавітае, нястрымнае імкненне выразіць сваё ўменне і сваё пачуццё прыгажосці.

Такую хатку мне ўдалося пабачыць у вёсцы Пасынкі недалёка ад Бельска.

Фасад будынка з ганачкам-верандай звернуты да вуліцы.

Фрагмент шчытавой сцяны будынка з акном і дэкаратыўнымі ўпрыгожаннямі.

Фота Я. Чэрнякевіч

З літоўскай кухні

ЗРАЗЫ З КАПЧОНАЙ ШЫНКІ

На 60 дэкаў капчонай шынкі трэба ўзяць 1 лыжку мукі, 1 лыжку шмальцу, па адной шклянцы смятаны і булёну.

На фарш: 5 цыбулін, 2 гатаваныя морквы, 1 кіслы агурок, 1 лыжку вострага памідорнага перацёру, 2 лыжкі молатых сухароў, 1-2 яйкі, 1 лыжку тлушчу, молаты перац, соль.

Спачатку падрыхтоўваем фарш. Цыбулю дробна пасячы, абабраны агурок і моркву сцерці на бурачанай тарцы, гародніну падсмажыць на тлушчы, спырснуць вадой, дадаць памідорны перацёр і тушыць у каструльцы. Пасля гэтага дадаць молатыя сухары, яйкі, перац, соль і старанна перамяшаць.

Шынку, калі яна занадта салоная, трэба вымачыць у малацэ. Рэжучы ўпоперак валокнаў, зрабіць 12 скрылёчкаў і крыху іх разбіць. На кожны кавалак шынкі класці лыжку фаршу і загортваць зразы, абвязваючы іх ніткай. Тады зразы памачаць у муцэ, падсмажыць на тлушчы. Зламыць іх у каструльку, заліць смятанай і булёнам. Тушыць пад крышкай паўгадзіны.

Зняўшы ніткі, стушаныя зразы палажыць на талерцы і заліць соусам, у якім яны тушыліся. У якасці дадаткаў можна падаваць вараную бульбу, фасолю, тушаную ў памідорным соусе, вараны зялёны гарошак, або ячменную кашу.

Гаспадыня

ВЕР-НЕ-ВЕР

Вітаю цябе, Астроне! Прысніўся мне вельмі кепскі сон. А менавіта, быццам змяняла я навалачку. Вось зняла я яе з падушкі, гляджу, а там поўна клапоў. Поўзаюць яны па падушцы, а я пачала іх трушчыць і так трушчыла, што навокал было многа-многа крыві. Напэўна чакае мяне штосьці кепскае, а мая ж дачка мае неўзабаве радзіць.

Валя

Маёй дачцэ прысніўся дзіўны сон. Быццам бы купіла яна ў магазіне высокія цёплыя зімовыя боты. Боты былі белага колеру. На пушыстай падкладцы, вельмі мяккія і выгодныя. Маёй дачцэ яны вельмі спадабаліся. Што можа абазначаць гэты сон? Мая дачка жыве ў вельмі кепскай кватэры і спадзяецца, што неўзабаве атрымае новую кватэру. Можа сон звязаны з гэтым...

Марыся

Валя! Не хвалюйся, бо твой сон не настолькі кепскі, як магло б здавацца на першы погляд, бо і сапраўды мог ён узбудзіць у табе агіду. Калі гэты сон не навеяны рэчаіснасцю, дык можа ён абазначаць тое, што ў тваім акружэнні ёсць нейкая надакучлівая асоба, якой ты ўжо хацела б пазбыцца (бо ты ж душыла тых клапоў). Гэта асоба можа быць тваёй сваячкай, аб гэтым сведчыць тое, што навокал ад клапоў заставалася кроў.

А тваю дачку, Марыся, чакае нейкае вельмі прыемнае і выгоднае падарожжа. Думаю, што будзе гэта падарожжа ў новую кватэру, якая акажацца вельмі прыгожай і вельмі выгоднай.

Астрон

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка! Ратуй, бо я трапіў у тупік. Не маючы сталага месца пражывання ў студэнцкім інтэрнаце, я начаваў дзе папала, у розных знаёмых. Але адна мая сяброўка, ведаючы маё цяжкое становішча, запрапанавала, каб я перабраўся да яе на кватэру. Я, зразумела, згадзіўся, тым больш, што набліжалася экзаменацыйная сесія. У яе жылі яшчэ дзве працуючыя дзяўчыны ў адным пакоі, а яна сама — у другім. Але яна збіралася выязджаць на амаль паўгадовую моўную практыку заграніцу. І таму звальняўся ў кватэры цэлы пакойчык. Я паспяхова залічыў зімовую сесію і, маючы амаль тры тыдні зімовых канікул, паехаў найперш да бацькоў, а потым з Асяй, сваёй нарачонай, у Бяшчады. Так папраўдзе з Асяй я тады вырашыў ажаніцца, так што і я, і яна, і нашы бацькі ўцешыліся, бо кажуць: пара.

І так у палавіне лютага, вясёлы, адпачыўшы, пазнавата вяртаюся ў „сваю“ кватэру, а тут сюрпрыз. Я не хацеў будзіць сужыхарак, неяк адкрыў дзверы сваім ключом і ўвайшоў. Падумаў, што і святла нельга запальваць, а то яшчэ хтосьці збудзіцца. У пакойчыку раздзеўся і намерваўся ісці ў ложак... аж тут, быццам гром з яснага неба... Аслупянелы, не магу адазвацца словам, а чую выразна дзявочыя галосікі, даволі радасныя: хі, хі, хі. Аказваецца, абедзве дзяўчаткі-сужыхаркі перабраліся ў мой пакойчык, нат унеслі сюды другі тапчан. Тлумачаць. быццам у іхнім была аварыя цэнтральнага ацяплення (ну, вядома, сучаснае будаўніцтва) і стала даволі холадна. Думаючы, што я ўжо не пакажуся, бо сапраўды я ім нічога не гаварыў раней, перайшлі ў гэты пакойчык. Ну, праўда, заявілі пра аварыю нейкай там рамонтнай брыгадзе, тыя прыйшлі, выкруцілі некалькі дзірак у сценах і падлозе, размантавалі што можна, а потым сказалі, што трэба змяніць абсталяванне ў цэлым „пёне“, але на гэта не маюць цяпер запасных частак і... зніклі.

Стаю я так, паўадзеты, не ведаю, куды падзецца. „Ісці да Аліны, ці да Бажэны ў пасцель?“ — думаю. Праўда, быў яшчэ адзін выхад, каб адна перайшла ў ложак да другой, а тады я быў бы адзін... але пра гэты варыянт, бачу, дзяўчаткі і не думаюць. Найлепш было б, зразумела, знайсці дзесьці матрац, спальны мяшок і так легчы ў адзіночку, ну, але з гэтым мне не пашанцавала, ні аднаго, ні другога я не меў. Стаю так, прыдуркавата ўсміхаюся, чухаючы сабе плечы, аж тут чую, чыясьці рука цягне мяне да сябе. Была гэта Бажэна. Я жуценька ўскочыў у пасцель і... „падзякаваў“ за запрашэнне, з узаемнай карысцю раскошы.

Калі я так забаўляўся з Бажэнай, Аліна ўголас праяўляла сваю незадаволенасць. Спачатку гаварыла, каб я выбраўся ад іх абавязкова, бо гэта амаральна, потым згадвала даволі непрыстойнымі словамі сваю сужыхарку, а потым змоўкла, але адчувалася яе злосць у паветры. Мне было даволі няёмка. Бажэна, разумеючы нязручнае становішча, кажа мне шэптам: „Жорж, ідзі цяпер да яе“. Я так і зрабіў, але тутака пайшло мне нялёгка. Аліна адварочваецца, кусае, бароніцца, але бачу, звычайна, ну, хоча і, урэшце-рэшт, сталася.

Раніцай адкрываю вочы і што бачу?.. Дзяўчаткі вясёленькія, запрашаюць мяне ў застолле на снеданне. Снедаем, а яны, быццам у змове, пытаюць адначасова: „Як было, з каторай лепш?“ Я выкрутліва штосьці адказаў, але яны ізноў: „З каторай першай сёння пойдзеш?“ „Запалкі вечарам пацягнеце“, — кажу цвёрда. „А нельга цяпер?“ — адказваюць.

Так што вось ужо добры месяц „цягнем запалкі“. Спачатку мне гэта спадабалася, добры сімбіёз, але цяпер ужо не. Прачынаюся нявыспаны, змучаны нейкі, нервы псуюцца, ды яшчэ ціск (крыві) надта павысіўся, баліць галава. Адным словам, здароўе псуецца. І каб гэта адзіная бяда была. У канцы нейкія чуткі дайшлі да маёй Асі. Баюся, каб не парвала са мною. Аднойчы нават, каб развеяць яе падазрэнні, я запрасіў яе да сябе на кватэру і, каб не быць адзіным мужчынам у кампаніі, — двух сваіх найлепшых сяброў: Колю і Веся. Сябрам растлумачыў, у чым сутнасць вечара, і яны сапраўды справіліся са сваімі абавязкамі як трэба. Забаўлялі Аліну і Бажэну, а Асі расказвалі пра мяне з павагай і дастойнасцю, значна перабольшваючы мае добрыя бакі. Усё-такі Ася да канца, відаць, не была пераканана ў маёй беззаганнасці. Гмм, дзяўчо інтэлігентнае, а тут і дурань здагадаецца, што калі ў пакоі два ложкі і тры асобы, значыць — штосьці тут не так.

Не ведаю, што рабіць, мо лепш было б як мага хутчэй перабрацца адтуль, бо хто яго ведае, як будзе далей? Сяброўкі яшчэ пасварацца са мною, ці між сабою, а мо і ў суд заяву накіруюць. За што? Калі не за наркаманію, дык за педэрастыю, прычына знойдзецца. Напэўна, могуць і за тое, што не маю актуальнай гарадской прапіскі, а за гэта адпаведныя ўстановы караюць. Ну, і што тады з Асяй, з нашай жаніцьбай? Бабам нельга верыць... Каб жа ў зямным жыцці можна было не толькі — рэчамі, але і сітуацыяй абмяняцца, дык я з ахвотаю гэта зрабіў бы. Сэрцайка, ратуй!

Жорж

Жоржык! У што ты ўлез? Гэта ж проста куратнік нейкі, а не дзяўчаты: не досыць, што ты ў іх супольны, дык заўтра — яны ўжо дзяўчаты тваіх сяброў?! Ты стаў баяцца іх, калі перасталі яны табе падабацца, і кажаш: бабам нельга верыць. А ці табе верыць можна? У цябе ж ёсць дзяўчына, з якой хочаш ажаніцца. Яна на цябе спадзяецца, яна перажывае, бо кахае цябе. А ты што робіш у той час? Ды і наогул, як даеш сабе яшчэ рады з Асяй... Не дзіўна, што і выглядаеш такі стомлены! Добры быў ты! Дагаджаў усім дзяўчатам. Але ўсё гэта некалі павінна было скончыцца. І Асю вось, бадай, пры аказіі страціў.

А цяпер так. Кватэру мяняй! Ася ўжо, пэўна, да цябе не вернецца. Дык адпачні! А пасля шукай сабе дзяўчыну сярод іншых.

Сэрцайка

Зорка
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Інструментальная група калектыву „Жучкі“ з Бельска.

ЦЭНТРАЛЬНЫ АГЛЯД

200 удзельнікаў з 16 школ чатырох раёнаў Беласточчыны — так выглядае статыстыка Цэнтральнага агляду „Беларуская песня 88“ для школьнікаў.

Лікі гэтыя датычаць толькі Цэнтральнага агляду. А трэба ж памятаць, што на яго прыехалі лепшыя з найлепшых вельмі масавых школьных, а затым раённых конкурсаў.

Такая масавасць у конкурсах беларускай песні пацвярджае толькі вядомы факт, што наш народ вельмі любіць спяваць, любіць славіць песняй жыццё і працу, выражаць у песні сваю радасць, але і гора, і сум, і бяду.

І вельмі радасна, што сучасная моладзь нясе далей у вякі гэтую эстафету бацькоў. Яна такая ж расспяваная, такая ж галасістая і чулая на прыгажосць.

200 малых спевакоў выйшлі на сцэну Бельскага дома культуры. І ўсіх іх трэба было ацаніць па справядлівасці, каб нікога не скрыўдзіць, а толькі заахвоціць далей выступаць з песняй.

У журы былі запрошаны вельмі паважаныя і кампетэнтныя людзі: прафесар Беластоцкай музычнай школы Ежы Сьрудкоўскі, які ўсё жыццё аддаў працы з таленавітай моладдзю, выхаваў цэлыя пакаленні спевакоў і музыкантаў. Настаўніца з Бельска Валянціна Мароз — салістка калектыву „Васілёчкі“ і сама кіраўнік калектыву песні і танца „Вясёлыя ноткі“ са школы № 2 у Бельску. Калектыў гэты аказаўся найлепшым у элімінацыях да дзіцячага конкурсу савецкай песні і ўдана выступіў у Зялёнай Гуры. Трэцім членам журы была наша рэдакцыйная сяброўка Вера Балкавыцкая, былая салістка мастацкага калектыву пры беларускім таварыстве. Журы вельмі сардэчна ацэньвала ўдзельнікаў, у час конкурсу старалася іх падтрымаць, памагчы, дадаць адвагі. А на падсумаванне конкурсу прафесар Ежы Сьрудкоўскі даў удзельнікам цэлую лекцыю — шэраг парад, як трэба захоўвацца на сцэне, як спяваць, каб увесь голас выходзіў з грудзей чыста і гучна, як цікава апранууцца. Удзельнікі прынялі парады вельмі ўважліва і, думаю, у наступным годзе ўжо будуць ведаць, як добра выступіць.

Спявалі дзеці цудоўна. Шмат у нас добрых, моцных і мілагучных галасоў. Для прыкладу назаву хоць некалькі салістаў. Вось Адась Жарначук з Рыбалаў (першае месца ў конкурсе). Яго голас — гэта дар прыроды, які трэба моцна шанаваць і развіваць. Працуе з ім настаўнік Віктар Ахрымюк.

Цудоўна выступіла маленькая першакласніца з Чыжоў Юлька Карзуновіч. Яна ўсім спадабалася. Трошкі падрасце яна, лепш пазнае таямніцы спявання і мае вялікія шанцы мець сталае месца сярод пераможцаў конкурсаў беларускай песні. А пакуль што ёй прызнана І месца сярод наймалодшых. Рыхтавала яе да конкурсу настаўніца Ніна Адамюк.

Ася Барташэвіч з Кляшчэляў, апрача таго, што вельмі прыгожа спявала, праявіла вялікую сцэнічную культуру, захоўвалася як вопытная салістка. А мне асабліва спадабалася, што яна выступіла ў беларускім народным уборы: багата расшытая крыжыкамі блузачка, вельмі прыгожы фартушок, каралі, спаднічка. Адразу адчувалася, што выступае яна на нашым, беларускім конкурсе.

Шкада, што не ўсе дзеці мелі магчымасць выступіць у беларускіх уборах. Яны ж такія каляровыя, багатыя, святочныя!

У нацыянальных уборах выступілі таксама калектывы „Лянок“ з Кляшчэляў, „Беларусачкі“ з Дашоў, „Вясёлыя ноткі“ з Беластока, „Зярняткі“ з Пашкоўшчыны і „Жучкі“ з Бельска. І іх выгляд на сцэне з прыемнасцю падкрэсліла камісія.

„Лянок“ — песенна-танцавальны калектыў з Кляшчэляў.

А ВОСЬ ПОЎНЫЯ ВЫНІКІ КОНКУРСУ

Малодшыя дзеці (0—3 кл.)

І месца — Юля Карзуновіч, вуч. І класа з Чыжоў,

ІІ месца — Войтэк Томчук, вуч. ІІ класа з Дубяжына.

Два ІІІ месцы — Ніка Бандарук, вуч. 3 кл. з Беластока і Агнешка Камінская, вуч. 3 кл. з Кляшчэляў.

Старэйшая група (IV—VIII кл.)

Спецыяльная ўзнагарода „Зоркі“ — Ася Барташэвіч, вуч. 6 кл. з Кляшчэляў.

І месца — Адам Жарначук з Рыбалаў.

ІІ месца — Крыстына Якімюк з Чыжоў.

ІІІ месца — Мажэна Томчук з Дубяжына і Ёля Загон з Пашкоўшчыны.

Камісія адзначыла добрае выступленне Януша Корпача з Храбалоў.

У катэгорыі малых вакальных груп — дуэтаў, трыё і квартэтаў.

Два І месцы — трыё з Дашоў (Іра Евюк, Данута Евюк і Малгося Такаюк) і дуэт з Беластока (Ірына Копа і Анна Богус).

Два другія месцы — дуэт з Беластока (Маргарыта Юшчук і Эва Хвашчэўская) і дуэт з Храбалоў (сёстры Ёля і Крыся Семянюк).

ІІІ месца — дуэт з Кляшчэляў (Ася Барташэвіч і Агнешка Камінская).

(Працяг на стар. 10)

Першакласніца Юлька Карзуновіч з Чыжоў.

Ася Барташэвіч з Кляшчэляў.

(Працяг са стар. 9)

ЦЭНТРАЛЬНЫ АГЛЯД

Катэгорыя большых вакальных груп (5—6 чалавек).

Два раўназначныя першыя месцы прызнаны калектыву „Жучкі“ з Бельска (кіраўнік Сяргей Лукашук) і калектыву „Лянок“ з Кляшчэляў (кіраўнік Яўгенія Такаюк).

II месца — калектыў „Нашы дзеці“ з Бельска (вядзе Сяргей Лукашук).

III месца — калектыў „Вясёлыя ноткі“ з Беластока (кіраўнік Ала Дубец).

Камісія падкрэсліла добрае выступленне калектыву з Дубін (вядзе Пётр Скепка).

Вельмі добра, з вялікім мастацкім уменнем выступіў велізарны, 60-асабовы хор з Бельскай школы № 3 пад кіраўніцтвам настаўніцы Галіны Наумчук, а таксама хор з Ляўкова Старога, якім кіруе ўжо шмат гадоў настаўнік Васіль Целушэцкі.

Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

Адам Жарначук з Рыбалаў.

Вучнёўская творчасць

НА КОНКУРС АБ ВЯСНЕ

* * *

Ужо вясна. Калі я выйду на падворак, бачу зялёную траву, дрэвы. На іх птушкі робяць гнёзды. Пад страхой будуюць гняздо ластаўкі, на лугах ходзяць буслы. Яны ўжо выседжваюць яйкі. На палях віднее збожжа. У садах цвітуць слівы, яблыні, грушы. Яны маюць белыя прыгожыя кветкі з чырвонымі і жоўтымі сярэдзінкамі. На іх сядаюць пчолы і матылькі. На зялёных лугах расцвілі жоўтыя малачаі. У гародчыках цвітуць цюльпаны. Яны чырвоныя і жоўтыя.

На дварэ цёпла і весела.

Эва Тамашук, 6 кл., Трасцянка

* * *

Едучы дарогай у школу я бачыла, як усё зазелянела. У нас каля хаты ёсць гародчык. У ім растуць розныя кветкі: нарцызы, цюльпаны, фіялкі. Веснаю я некаторыя з іх пасадзіла і штодня паліваю.

У полі працуюць машыны. Людзі садзяць бульбу, сеюць збожжа. Жанчыны закладаюць агароды.

На дварэ ўжо цёпла. Птушкі вярнуліся з выраю. Ластаўкі будуюць гнёзды. Над кветкамі кружаць каляровыя матылі.

Ужо веснавая атмасфера. Лёгка дыхаецца свежым паветрам. Лета — гэта найлепшая мая пара года.

Эля Раеўская, вуч. 7 класа Трасцянка

* * *

Аднойчы, ідучы ў школу, у траве я заўважыла жука. Лез ён цяжка, памалу пасоўваўся ў траве. Па зямлі бегалі працавітыя мурашкі. Расцвілі каляровыя кветкі. У паветры паявілася шмат маленькіх мушак. Дываны пралесак разасланіся ў лесе. У гародчыку распусціліся цюльпаны і маргарыткі. У садзе пакрыліся белым цветам яблыні, грушы, слівы, вішні і чаромха. Над кустамі і дрэвамі лётаюць каляровыя матылі і пчолы. Пад небам кружаць ключы дзікіх гусей і качак. Іншыя птушкі ўжо закладаюць гнёзды. Травы і дрэвы прыбраліся ў маёвы колер. З травы выглядаюць жоўтыя, белыя, сінія палявыя кветачкі. Яны вельмі далікатныя і маленькія. На полі можна заўважыць, як хвалюе маладое і зялёнае яшчэ збожжа. Нядаўна ліў першы дождж з громамі і маланкамі. У лесе і па полі бегаюць зайцы, лясныя козы.

Аня Андрэюк, 6 кл, Трасцянка

Станіслаў Шушкевіч

АДПОМСЦІМ ЗА СМЕРЦЬ МАЦІ

Заканчэнне.
Пачатак у папярэднім нумары.

...Аднойчы цёмнай ноччу Марат, які ўжо цэлы месяц прабыў у партызанскім атрадзе, еўстракаў у Станькоўскім лесе Арыядну. Пайшлі яны спачатку дарогай, а пасля лясной сцяжынай. Прабраліся ў яловы гушчарнік, наламалі ельніку і прыселі на яго, прытуліліся адзін да аднаго. Было холадна. Марат выняў з рукзака посцілку, прыкрыў ёю сястру, і так яны заснулі ў лясной глушы.

Ноччу іх разбудзіў страшны крык савы. Яна сядзела на сасне і прарэзліва крычала. Ад яе крыку стала вусцішна. Марат уклаў два пальцы ў рот і свіснуў, ажно рэха адгукнулася далёка, далёка. Начлежнікі супакоіліся, але ненадоўга. На тую ж сасну ўскочыла рысь і стала прыглядацца да Марата і Арыядны. Звярыныя вочы свяціліся як два ліхтарыкі. Марат выняў з кішэні кавалачак паперы, абклаў яе сухімі галінкамі і падпаліў запалкай. Загарэлася невялікае вогнішча.

Марат і Арыядна не заснулі цяпер аж да раніцы. Яны расклалі вялікае вогнішча. Рысь знікла. Каля вогнішча можна было прасушыць вільготную вопратку і пагрэцца.

Калі добра развіднела, брат з сястрычкаю накіраваліся ў бок лясной вёскі Літавец. Да яе было яшчэ кіламетраў з дзесяць. Нарэшце выбіліся на паляну, зарослую бярэзнічкам. Марат рашыў, каб не быць на відавоку, абысці гэтае месца і падацца ў маладыя сасоннік. Вось тут і сустрэліся з патрызанскім вартавым:

— Куды вы выправіліся?! Спыніцеся! Што ў вас за клункі за плячыма?

— Дзядзечка, няўжо ты мяне не пазнаў? Вядзі да камандзіра атрада, там усё раскажам.

Штаб партызанскага атрада „25 год Кастрычніка“ знаходзіўся ў глыбокай лагчыне. Яна была перакапана ровам, які ўжо паспеў напоўніцца снегам. Пад таўшчэзнымі дубамі стаялі коні, а пад некаторымі — буданы і палаткі. Каля высокага абрывістага берага лясной лагчыны была ўжо пабудавана даўжэзная землянка з невялічкімі прадаўгаватымі вокнамі. Над кожным акном былі паддашкі з ельніку. Усе коміны гэтай землянкі выходзілі пад кроны дрэў. Маскіроўка ад фашысцкіх самалётаў была зроблена ўмела.

Арыядна расказала камандзіру атрада Апановічу Іосіфу Іосіфавічу пра здзекі акупантаў. Фашысты збіраліся аднавіць чыгуначную лінію Станькава-Дзяржынск. Але ж каля пяцідзесяці метраў чыгуначнага палатна зруйнавана. У падрыўнікаў, як відаць, не было дынаміту. Яны ламамі паадрывалі рэйкі ад шпал і аднеслі іх далёка ў забалочаную мясціну. Карнікі прыгналі мужчын аднаўляць чыгуначную лінію, але, не знайшоўшы рэек, адпусцілі людзей дадому. Станькаўцы жартавалі:

— Пэўна, партызаны рэйкі ў лес вывезлі, толькі шпалы пакінулі!..

Камандзір праз некалькі дзён выклікаў да сябе Марата Казея і з паўгадзіны гутарыў з ім за сталом:

— Што ж мне з табою рабіць, Марацік? Твая сястра Арыядна можа ўжо насіць зброю. Перакана́ўся, што яе можна пасылаць на любыя небяспечныя заданні. А табе ж толькі трынаццаць год споўнілася. Калі цябе адправіць зноў у Станькава, дык гарнізонны афіцэр Шульц абавязкова расстраляе або прыб'е на доньце, будзе патрабаваць ад цябе расказаць, дзе ты быў. Ды хто ж будзе даглядаць цябе і карміць? Ты ж яшчэ горкае дзіцяня.

У Марата на вачах бліснулі слязінкі, але ён не заплакаў. Крадком працёр вочы далонню і паспешліва прагаварыў:

— Таварыш камандзір атрада! Я буду ў вас разведчыкам. Вы пераканаецеся, што змагу выканаць любое заданне. А цяпер даручыце мне даглядаць коней, карміць і паіць іх або іншую мужчынскую работу.

Камандзір прысеў на лавачку побач з Маратам, абняў яго і пагладзіў разбэрсаны чуб. Пасля глянуў у яго вялікія блакітныя вочы і, усміхнуўшыся, сказаў:

— Мой ты дарагі мужчына! Коней ёсць у нас каму даглядаць. Знойдзецца і для цябе работа. Будзеш у нас пры штабе пасыльным. Ідзі цяпер да каваля Сцяпана Жамейкі, паможаш у кузні парадак наводзіць.

Марат дапамагаў кавалю Жамейку рамантаваць вінтоўкі і аўтаматы, каваць коней, выпальваць вугаль з бярозавых цурбакоў. Жамейка і Марат жылі ў невялічкай землянцы на пагорку пад старым дубам. Сястра Арыядна часта заглядвала ў гэты куточак. Мыла бялізну, прыносіла вядзерцам ваду і налівала ў цабэрак, падмятала падлогу, працірала акенца з трох невялічкіх шыбак.

...Ціха шумеў лес. Церушыў дробны снег. Праз хмары пачалі прабівацца сонечныя праменні. Каваль Жамейка маўкліва падграбаў вуглі ў горне і журботна пагладаў на Марата. Пасля, нібы нешта ўспомніўшы, спакойна сказаў:

— Асірацеў ты, хлопча! Няма ў цябе ні бацькі, ні маці. Буду цябе называць сынам. Ты ў мяне самы родны і блізкі.

ПАЗНАЁМІМСЯ

* * *

СССР, 301254, Тульская обл., Одоевский район, п. Рылевский, ул. Центральная, 11, кв. 15. Чирикиной Ире. 7 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Волаха, 8 кв. 102. Анфіса Карпейчык. 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Хмялеўскага, 38, кв. 15. Віця Мельнікаў. 3 клас.

А·Д·Г·А·Д·А·Н·К·А

Апішы, чым на гэтым малюнку займаюцца дзеці. А чым вы займаецеся ў вольныя хвіліны. Напішыце. Размалюйце карцінку каляровымі алоўкамі.

Адрас рэдакцыі: 15-950 Białystok. ul. Wesołowskiego 1 „Зорка“.

Piątek 17 VI — 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — Wiadomości. 10.10 DT — Reforma gospodarcza. 10.25 „Szczypta soli" (3 — ostatni) — film prod. CSRS. 11.55 Domator. 15.25 W szkole i w domu. 15.45 NURT. 16.15 Pr. dnia. 16.20 DT — Wiad. 16.25 Rambit. 16.50 Okienko Pankracego. 17.15 Teleexpress. 17.30 Za kierownicą. 17.40 Porytowe wzgórze — wid. hist.-artyst. 18.50 Dobranoc. 19.00 Monitor Rządowy. 19.30 Dziennik. 20.00 Studio Wyborcze. 20.10 ME w piłce nożnej: mecz RFN — Hiszpania lub Włochy — Dania. 22.00 DT. 22.30 Studio Sport.

Sobota 18 VI — 8.25 Tydzień na działce. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Drops — mag. dla dzieci i młodz. oraz film „Szagma, albo zaginione światy". 10.30 DT — Wiad. 10.40 Studio Sport ME (skrót z dnia poprzedniego). 12.10 Bellona — wojsk. mag. publ. 12.40 W świecie ciszy. 13.10 „Wędrówki dalekie i bliskie": „Rzymska Hiszpania" — film dok. belg. 13.50 Na krawędzi słowa. 14.10 Gdzie są taśmy z tamtych lat. 14.45 Los. D. Lotka. 15.00 Antologia dramatu powszechnego: Charles de Peyret-Chappnis — „Szaleństwo". 16.45 Butik. 17.15 Teleexpress. 17.30 ME w piłce nożnej: mecz Anglia — ZSRR lub Irlandia — Holandia. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Studio Wyborcze. 20.10 „Ci wspaniali młodzieńcy na swych szalejących gruchotach" — film fab. prod. ang.-włosko-franc. 22.00 Tydzień w polityce. 22.15 Studio Sport: ME w piłce nożnej: mecz Irlandia — Holandia lub Anglia — ZSRR. 23.45 DT.

Niedziela 19 VI — 6.55 Pr. dnia. 7.00 Alarm przeciwpoż. trwa. 7.10 Wszechnica rodziny wiejskiej. 7.35 Po gospodarsku. 8.00 DT — Relacja z wyborów. 8.10 Tydzień. 8.50 DT — Relacja z wyborów. 9.00 Teleranek — Lato czeka oraz film pol. „Wielkie oczy". 10.30 DT — Relacja z wyborów. 10.40 W wielkich wytwórniach świata: „Cinecitta" (1) — film franc. 11.35 Siedem anten. 12.00 DT — Relacja z wyborów. 12.10 Kraj za miastem. 12.30 „Najstarszy testament" — „Szata" (1) — film pol. 13.10 Teatr dla dzieci: Z. Krukowski — „Koza na dachu albo podwórko dziwów". 14.15 DT — Relacja z wyborów. 14.25 Koncert Życzeń. 15.10 Pr. dnia. 15.15 „Pan Hulot wśród samochodów" — film franc. 17.15 Teleexpress. 17.30 Mister exportu — OTV Poznań. 18.10 Marek Sierocki zaprasza. 18.30 Antena. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.15 60-lecie Międzynarodowych Targów Poznańskich. 21.30 Sportowa Niedziela. 22.00 „Dom" (6) — serial TP. 23.45 DT — Wiad.

Poniedziałek 20 VI — 15.45 NURT. 16.15 Pr. dnia. 16.20 DT — Wiad. 16.25 Klub Zdobywców Oceanów — Latający Holender. 16.50 „Wszystkie żagle w górę" (19) — serial rum. 17.15 Teleexpress 17.30 „Herenstraat 10" (ost. odc.) serialu holend. 18.50 Dobranoc. 19.00 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.00 Teatr TV: J. Janczarski — „Umrzeć ze śmiechu". 21.40 Eurydyki płaczące — film dok. 22.40 DT.

Wtorek 21 VI — 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — Wiad. 10.10 DT — Reforma gosp. 10.25 „Przychodnia na prowincji" — serial ang. 11.15 Domator. 11.45 Magazyn wspomnień. 11.55 Antena. 15.50 Pr. dnia. 15.55 Rambit. 16.20 DT — Wiad. 16.25 Krąg. 16.50 Wyprawy prof. Ciekawskiego. 17.15 Teleexpress. 17.30 „W kamiennym kręgu" — serial brazyl. 18.30 Pr. publ. 18.50 Dobranoc. 19.00 Kram. 19.30 Dziennik. 20.00 Studio Sport: ME w piłce nożnej. 22.05 Konferencja prasowa rzecznika rządu. 22.35 „Przychodnia na prowincji" — serial ang. 23.25 DT.

Środa 22 VI — 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — Wiad. 10.10 Studio Sport: ME w piłce nożnej (powtórzenie meczu z poprzedniego dnia) 11.40 Szkoła dla rodziców. 11.50 Domator. 15.35 NURT. 16.05 Pr. dnia. 16.10 DT — Wiad. 16.15 Los. Ex. Lotka i Super Lotka. 16.25 Tik-Tak. 17.15 Teleexpress. 17.30 „W kamiennym kręgu" — serial brazyl. 18.30 Dawniej niż wczoraj — Archiwum XX wieku. 18.50 Dobranoc. 19.00 Gra o milion. 19.30 Dziennik. 20.00 Studio Sport. 22.15 Klub międzynarodowy. 22.40 DT.

Czwartek 23 VI — 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — Wiad. 10.10 Studio Sport. 11.40 Domator dla dzieci. 11.50 Domator — Co nowego, co słychać. 12.20 Kalendarz hist. 12.25 Antena 16.15 Pr. dnia. 16.20 DT — Wiad. 16.25 Kwant. 16.50 „Było sobie życie" — „Regeneracja organizmu". 17.15 Teleexpress. 17.30 „W kamiennym kręgu" — serial brazyl. 18.30 „Zranione brzozy" — wojsk. pr. hist. 18.50 Dobranoc. 19.00 Teraz — tyg. gosp. 19.30 Dziennik. 20.00 Pegaz. 21.00 XXV Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki „Opole 88". 22.25 DT. 22.45 XXV Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki „Opole 88" — Przeboje gwiazd.

Bielsk Podl. Kaczor Howard — USA 20 Długowieczna rodzinka — jug 21—23. Nadzór — pol. 24—26.

Czeremcha Riksiarz — chińsk. 22. Sezon na bażanty — pol. 25—26.

Gródek Obcy — decydujące starcie — USA 24—26.

Hajnówka Niesamowity jeździec — USA 20—23. Lampart — wł. 24—26.

Michałowo Stara latarnia — pol. 21—24. Pośpieszny — radz. 25—26.

Orla Łuk Erosa — pol. 22—26.

УВАГА, ЧЫТАЧЫ!

З нагоды 30-годдзя літаб'яднання „Белавежа" 24-25 чэрвеня 1988 г. у Беластоку адбудзецца міжнародная навуковая канферэнцыя, прысвечаная польска-беларускім культурным узаемасувязям. Пачынаецца яна 24.06. 1988 г. а гадз. 10-ай у зале № 205 філіяла ВУ, вул. Сьверкова 20, а 25.06. 1988 г. ад гадз. 10 прадоўжыць працу ў ГП БГКТ, вул. Варшаўская 11.

Уступ — свабодны. Запрашаем!

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль: новы	Стыль: стары	Святы, імяніны		Сонца усх.-зах.	Месяц усх.-зах.
нядзеля	**19**	**6**	**Гервааза, Пратаза**	**Фёклы, Сасанны**	3.14-20.01	8.11-23.03
панядзелак	20	7	Богны, Фларэнтыны	Фядота, Клаўдзія	3.14-20.01	9.24-23.13
аўторак	21	8	Аліцыі, Алёйза	Фёдара, Яфрэма	3.14-20.01	10.34-23.22
серада	22	9	Флавіуша, Паўліны	Марыі, Марфы	3.14-20.02	11.45-23.31
чацвер	23	10	Ванды, Зянона	Цімафея, Антаніны	3.15-20.02	12.57-23.40
пятніца	24	11	Яна, Данутьі	Варфаламея	3.15-20.02	14.12-23.52
субота	25	12	Луцыі, Вільгельма	Ануфрыя, Арсеня	3.15-20.02	15.31- —

ДА ВЕДАМА ВУЧНЯЎ

Усіх, хто атрымае пасведчанне з добрымі ацэнкамі і дазвол бацькоў, запрашаем на трэці ўжо рэйд беларускіх вучняў

„ЛЕТА '88"

Праграма рэйду:

I дзень: 1.VII.1988 (пятніца) з пасведчаннямі ў руках усе ахвотныя з'язджаюцца ў Студзіводы (даезд з Бельска-Падляскага аўтобусам № 1). Тут будуць чакаць арганізатары. У Студзіводы можна даехаць і ў суботу да 10[00] гадзіны.

II дзень: 2.VII.1988 г. (субота). А 10[00] выходзім на трасу Студзіводы — Пілiцкі лес — Шасталы — Аўгустова — Стрыкі (начлег) — Малешы.

III дзень: 3.VII.1988 г. (нядзеля): Стрыкі — Малінова — Арэхвічы — Райск — Гацькі. У Гацьках святкуем Купалле і завяршаем рэйд. Раз'язджаемся ў панядзелак 4 ліпеня 1988 г.

Узяць трэба з сабой харчы, спальны мяшок і поўную торбу гумару і песень.

Арганізатары: Беларускі маладзёжны клуб у Бельску-Падляскім

КУРАШАВА НЕ ЗАГЛОХЛА

Клуб „Руху" за нумарам 860, што ў Курашаве Чыжоўскай гміны, вядзе Ніна Грыгарук. Яна праводзіць тут усякую дзейнасць. Пра некаторыя яе ўдачы ўжо пісала „Ніва".

Я пацікавіўся, як стаяць справы ў клубе з папулярызацыяй друкаванага слова, газет ды часопісаў перш за ўсё. У Курашаве сто трыццаць хат, пяцьсот усіх жыхароў. Зацікаўленне друкам у курашаўцаў, лічы, на еўрапейскім узроўні: шмат чытаюць, шмат ведаюць, арыентуюцца ў свеце. Адначе толькі „Нівы" разыходзіцца тут сорак экземпляраў, з іх ліку трыццаць сем у пастаяннай падпісцы. Значыць, у кожнай трэцяй хаце знаходзіцца „Ніва", а яна ж яшчэ ходзіць з рук у рукі.

Усіх падпісчыкаў усякіх газет ды часопісаў налічваецца ў Курашаве сто шэсцьдзесят сем. „Ніва" належыць да найпапулярнейшых. Гэта добра, не звяздуцца беларусы!

Клуб мае добрае месца, знаходзіцца не на далёкім ускрайку якім, а ў гаспадарча-гандлёвым цэнтры мясціны, побач крамы, малачарні.

Аляксандр Закройшчык

Сяргей Лукашук і яго выхаванцы ● Рэляцыя аб сустрэчы дзеячоў БГКТ з партыйнай дэлегацыяй Кампартыі Беларусі ● „Белавежа" вачыма Уладзіміра Казберука з Мінска ● С. Яновіч вяртаецца з Югаславіі ● Аглял тэатральных калектываў у Бельску ● Аб „Беларускай песні-88" у савецкім друку ● Сябрына ● Вяртанне дзяцей з Каракуліна ў Беласток ● Гутаркі аб мове ● Астрон і Сэрпайка ● Кухня ● Весткі з Коматаўцаў і Белавежы ● Гумар.

ДАРОГІ І РАМІЗА

У першым квартале бягучага года ў Бельскай гміне былі пабудаваны значныя адрэзкі дарог-гравеек, між іншым з Райска ў Арэхвічы, з Петрыкова ў Завады, з Кожына ў Гукавічы ды з Галадоў у Парцава.

Зараз намаганні гмінных улад ідуць у тым напрамку, каб пракласці асфальт на вуліцы ў вялікай вёсцы Плёскі, Тамашні брук западаецца, многа ў ім ухабін. Краёвае прадпрыемства ПКС адмаўляе пускаць сюдой аўтобусы.

Сёлета будзе разбудавана ў грамадскім пачыне пажарная раміза ў Галадах. Жыхары гэтай вёскі самі зрабілі пустакі. Пасля разбудовы рамізы больш месца будзе адведзена вясковай святліцы. Культурную дзейнасць развіваць жа неабходна!

(яц)

ЗАХОДЗЬЦЕ Ў САКОЛЬСКУЮ СТАНЦЫЮ

Хто бывае на станцыі ў Саколцы, той хваліць яе. Тут заўсёды можна нябдага паабедаць, і не вельмі дорага. І чай гарачы не звондзіцца. Не кажучы ўжо пра ўсялякія закусі, т. зв. халодныя.

Калі глядзіш на гэта ўсё, дык хочацца верыць у тое, што толк і парадак магчымы, каб толькі людзі хацелі таго. Хацелі і ўмелі.

Яська

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху праводзіць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на такі адрас: Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217-1922-132.

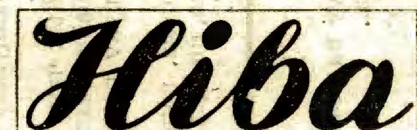
У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018-24325-151-6787, nr rachunku walutowego w rublach 5018-24325-151-6201.

Паведамляем таксама, што цэнтры збірання экспанатаў для музея знаходзяцца ў наступных месцах:

у Пачатковай школе ў Рыбаках, гміна Міхалова,
у будынку былога ПЗГС у Гайнаўцы,
у клубе БГКТ у Бельску, вуліца Міцкевіча 50/54,
у клубе БГКТ у Гайнаўцы, вуліца Вызвалення 6,
у Гмінным камітэце ПАРП у Мілейчыцах,
у Саколцы, вуліца Варынскага 1,
у ГП БГКТ у Беластоку, вуліца Варшаўская 11.

Чакаем экспанатаў або інфармацыі аб месцах іх знаходжання.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej i Ruchu Rewolucyjnego, 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6. Тэлефон 28-89.

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Віталій Луба (галоўны рэдактар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхась Хмялеўскі, Ала Чачуга (адказны сакратар), Яніна Чэрнякевіч.

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe. 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Druk: Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty kwart. 260 zł, półr. 520 zł, rocznie 1040 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy:
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach.
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów.
   - osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
   - osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują, używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch"
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul. Towarowa 28 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
- do dnia 10 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego oraz cały rok następny;
- do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bież.

Zam. 1147/88 r. Nakład 4.660 egz. E-3.

З суседскага агародчыка

ЗАЛАТАЯ РЫБКА

Адзін з самых радавых работнікаў сферы бытавога абслугоўвання Амбарцум Сантасян, якога знаёмыя па-сяброўску ласкава звалі Амікам, на сваёй маторнай лодцы лавіў рыбу на возеры Севан.

Першы раз ён закінуў вудачку — выцягнуў даволі вялікую кахак.

— Патрэбна ты мне! — нездаволена буркнуў Амік і выкінуў рыбу ў ваду.

Другі раз закінуў вудачку — выцягнуў вялізнага сіга.

— Каму ты патрэбны? Такіх як ты, у магазінах па два рублі навалам! — і выкінуў рыбу ў возера.

Трэці раз закінуў ён вудачку — на блешні калыхалася... самая сапраўдная, самая натуральная стронга.

— Я сам цябе! — дрыжачы ад захаплення ўсклікнуў Амік.

Аднак тут здарыўся цуд. Стронга, шавелючы паранeнымі губамі, голасам прамовіла чалавечым:

— Адпусці, Амік, мяне ў возера, за сябе дам дарагі выкуп...

Амік ласкава ўсміхнуўся.

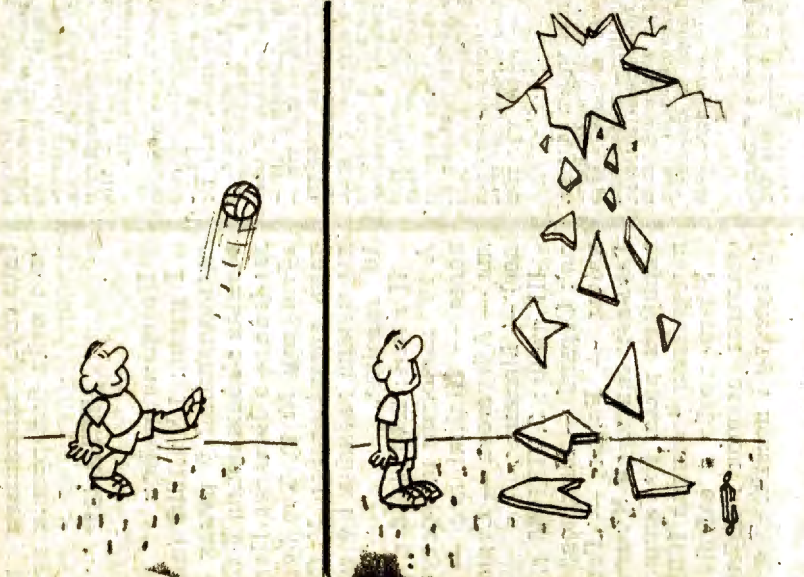
— Я ведаю, якая ты рыба — залатая ты рыбка, залатая. Сёння і за трыццаць рублёў не дастанеш кіло такой рыбы. Я ведаю, што зараз прапануеш мне „Волгу“, дачу, японскі відэамагнітафон... Мне нічога не трэба. У мяне ўсё ёсць. Адзінае: чаго мне хочацца, гэта стронгу... Я з'ем цябе.

І з'еў.

Арташэз Калантар'ян

НІЎКА

РАЗГАДКА

— Ці даўно ты, суседка, у агародзе не была?

— Ды дні тры. Нейк не здаровілася...

— А я, бач, ніяк уцяміць не магу, чаму гэта на маёй градцы чырвоных памідораў стала так густа!

ГЛУПСТВА

— Цёценька, ваш сынок выпадкова выпіў бянзіну і цяпер носіцца па панадворку, як шалёны!

— Ды глупства! Бензін скончыцца, і ён спыніцца.

ПОМАЧ НЕ ПАТРЭБНА

— Як жа вы тут жывяце? Няма ў вас ні доктара, ні фельчара.

— Скуль нам мець: мястэчка беднае. Вось так і паміраем без ніякае помачы.

ІДЭАЛЬНЫ МУЖ

Жонка ўчыніла мужу пякельную сцэну:

— Ты, ідыёт! Увесь дом ужо ведае і пляце, што я цябе здраджваю!

— І ты, наіўная, верыш у такія плёткі?!

ГУМАР З БАРАДОЮ

У СУДЗЕ

Суддзя: — Скажыце, пацярпеўшая, у якім месцы быў у вас залаты гадзіннік?

Пані: — Гадзіннік, пане суддзя, быў на ланцужку ў мяне за пазухай.

Суддзя: — Дык чаму ж вы не чулі, як абвінавачаны засунуў туды руку па гадзіннік?

Пані: — Я чула, пане суддзя, але думала, што ён з добрымі намерамі.

Цвяроза глядзеў на рэчы, якія не паспеў ірапіць.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

...Усё ў яго жыцці ішло наперак. Ён быў закончаным няўдачнікам. Урэшце-рэшт ён вырашыў звярнуцца да псіхааналітыка, каб той усяліў у яго ўпэўненасць ва ўласных сілах.

Аднойчы раніцай ён увярваўся ў кабінет доктара з радасным крыкам:

— Док! Справа рушыла! Сёння я ўпусціў бутэрброд, і ён упаў маслам уверх!

Псіхааналітык узяў з рук пацыента бутэрброд, глыбокадумна вывучыў яго і з уздыхам сказаў:

— Стэнлі, дружа, ты намазаў яго не з таго боку.

*

— Заўсёды бачыў цябе ў тэатры з дзяўчынай, а цяпер ты ўсё адзін ды адзін...

Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:

— Дык яны ж пажаніліся.

ЧАГО НЯМА

— Без справы
Не магу я жыць,
Ад працы
Галава баліць!..
Але не верась
Яму людзі:
— Чаго няма —
Балець не будзе.

Міхась Мірановіч

СВАЯ МАРА

Аб лятаючых талерках
Часта марыць дармаед:
„Там, напэўна, шмат цукерак
І яды з другіх планет!“

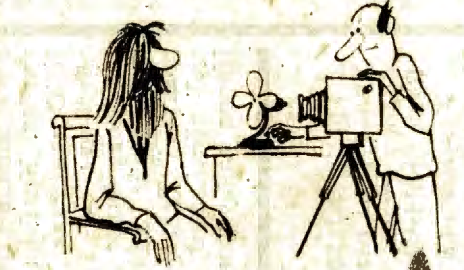
Леанід Кацкевіч

З „Весніка Задрыпоніі“

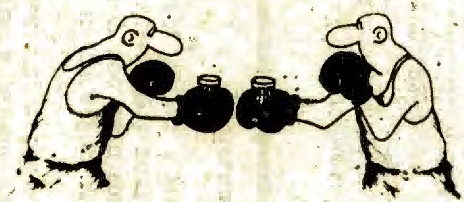
ВЕТЭРАН ЖЫЦЦЯ

А. Хварастовіч у пісьме ад 22 снежня паскардзіўся, што каля яго дома не чысцяць тратуар ад лёду, у выніку чаго ён не можа выйсці на вуліцу. Як паведаміў дырэктар жыллёвага кааператыва „Прышука“ (вых. № 327 ад 16 чэрвеня), выказаны факт не пацвердзіўся, аднак меры прыняты: перад уваходам у пад'езд, дзе жыве ветэран жыцця, высыпана машына шлаку.

КУРЁЗЫ

САФІР

Буйны памешчык, прыехаўшы ў Вену, папрасіў Сафіра прадставіць яго аднаму міністру. Сафір згадзіўся. Яны паехалі ў рэстаран, дзе абедаў міністр, і Сафір, добра з ім знаёмы, сказаў:

— Прадстаўляю вам памешчыка Конрада Кюнцлера. На апошняй выстаўцы буйнай рагатай жывёлы ён атрымаў першы прыз...

ДЗЮМА

Аднойчы да Дзюма — бацькі з'явіўся нейкі пісьменнік і пагражаў яму, што пазбавіць жыцця сябе і сваіх двух дзяцей, калі Дзюма не пазычыць яму зараз жа 300 франкаў. Дзюма, які сам амаль заўсёды быў без грошай, абмацаў усе свае кішэні і шуфляды і знайшоў усяго 200 франкаў, якія і аддаў прасіцелю.

— Не, не, — усклікнуў той, — 200 франкаў мне не памогуць, мне трэба абавязкова 300 франкаў!

— Тады я вам вось што прапаную, — сказаў Дзюма. — Сябе пазбаўце жыцця, а дзеці хай застануцца ў жывых.

З таго часу, як паядынкі замянілі ананімкамі, лік ахвяр рэзка павялічыўся.